Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA

Številka 32 – Leto XVI – 13. avgust 1977

Le še malo časa

Vsi vemo, da je 31. december skrajni rok, ko moramo v vseh delovnih organizacijah širom Jugoslavije uskladiti vse tiste samoupravne akte z zakonom o združenem delu.

V celotni Iskri prav zdaj zaključujejo prvo fazo in sicer javno razpravo o tezah izhodišč, hkrati pa seveda pripravljajo tudi že osnutke samoupravnih aktov, o katerih bo tekla razprava septembra.

Če torej ugotavljamo ta hip, da je prva faza v tem smislu že skoraj zaključena, pa vendar ne moremo biti popolnoma zadovoljni. To je ugotovil tudi izvršni odbor koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikatov v SOZD Iskra na svoji zadnji seji, ko je ugotovil, da smo z organiziranjem razprav o samoupravni organiziranosti naših tozdov, delovnih organizacij in SOZD v zamudi. Ob tem je upravičeno ocenil, da je takšno stanje zaskrbljujoče, kajti posamezne roke akcij smo po delovnem načrtu letos že trikrat prestavili in smo ponovno nedosledni v izvajanju sprejetega programa. Čeprav so pri teh kasnitvah pogosto navajali kot objektiven razlog, da je prav zdaj pač obdobje dopustov, kar seveda onemogoča pripravljanje samoupravnih aktov in razpravljanje o njih, to vsekakor ni nobeno opravičilo za dvomesečno mirovanje za vse v vseh okoljih.

Zdaj so v glavnem dopusti mimo in zato bo potrebno v tem smislu takoj zavihati rokave in odločno poprijeti za delo, zaključiti prvo fazo akcijskega programa in se lotiti izvajanja in uresničevanja drugih dveh faz, kajti nikakršnega dvoma ni, da je pred nami razmeroma zelo kratko obdobje štirih in pol mesecev, ko bomo morali opraviti še ogromno delo. Zato tudi delovni načrt za celoten SOZD v tem smislu nalaga skrajno možne roke, ki jih v nobenem primeru ni moč več spreminjati, ker bo le tako mogoče izpolniti vse, kar moramo do 31. decembra.

Zato se nam po pravici obeta v Iskri vroča jesen, v pozitivnem smislu te besede, ki pa bo razmeroma kratka in bo treba v tem času opraviti še ogromno dela v tem smislu, saj se v polni meri zavedamo, da teče zdaj bitka za ogromne in bistvene preobrazbe v naši družbi sploh, med delovnimi ljudmi pa še posebej. Tu ne gre samo za kako formalno preobrazbo, pač pa za novo bistvo, položaj in vlogo tako združenega dela kot neposrednega proizvajalca samega pa naj gre za dohodkovne odnose ali pa premagovanje grupno-lastniških in tehno-birokratskih struktur in miselnosti, ki jih mora prav premagati in preseči novo samoupravno sporazumevanje in oblikovanje po novem, kot to terja zakon o združenem delu, ki smo ga pač sprejeli za to, da ga izvršujemo.

Zato lahko upravičeno upamo, da bomo tudi v Iskri do 31. decembra ne samo formalno, temveč in predvsem vsebinsko in dejansko preoblikovani po novem stopili in začeli delati v novem, 1978. letu.

D. Ž.

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO

Naloge v sedanjem trenutku

Zveza komunistov v delovnih organizacijah bedi nad doslednim uresničevanjem ne samo črke, pač pa tudi duha Zakona o združenem delu – Obravnava tez o združevanju v SOZD Iskra in DO IEZE – Pripombe TOZD in DO pred bližnjo skupščino SOZD

Brez dvoma je sedanji trenutek, ko gre za uresničevanje določil Zakona o združenem delu, izrednega pomena za celotno našo družbo. Še posebno težke preizkušnje čakajo partijske organizacije v večjih delovnih organizacijah, saj slednje vsakodnevno občutijo in se borijo z vrsto problemov, katerih izvor lahko odpravijo same ali pa tudi ne.

Če smo se z ustavo in zakoni izrekli za samoupravljanje, torej dolgoročno gledano podružbljenje vseh dosedanjih funkcij države, se moramo zavedati bistva tega procesa. Ta pa je v naslednjem: vlogo upravljalca mora uspešno prevzeti delavski razred sam, za to pa mora obvladovati pogoje in sredstva dela. Naloga ZK v tem okviru je, da je tako instrument povečevanja proizvodnih sil kot tudi sila, ki spreminja proizvodne odnose v novo kvaliteto. Njena funkcija je torej, da na stopnji, ko nekdo (država, republika) ne skrbi več za delavca, slednjemu pripomore do takih družbenih pogojev, v kakršnih bo lahko skrbel sam zase.

To pa nadalje pomeni iskanje takih konkretnih rešitev, ki bodo zagotavljale odločanje delavcev o dohodku ter dohodkovnih odnosih družbene reprodukcije v celoti. Na tej osnovi bodo vzpostavili svojo gospodarsko in politično oblast ter kontrolo nad gibanji v družbi.

V členu 382 ZZD opredeljuje tri skupine osnov za združevanje v SOZD. Iskra ustreza v tem okviru naslednji opredelitvi, zajeti v drugi točki navedenega člena zakona. Ta se glasi:

„Sestavljena organizacija se organizira z združitvijo delovnih organizacij, ki delajo in proizvajajo v osnovi enake vrste proizvodov oziroma opravljajo enake vrste storitev, če zagotavlja njihova združitev uvedbo bolj razvite tehnično-tehnološke osnove dela v združenih organizacijah ter takšno delitev dela, ki omogoča njihovo specializacijo, s tem pa tudi večjo produktivnost družbenega dela.“

Izhajajoč iz tega je poslovodni kolegij ZP Iskra v letošnjem marcu izdelal osnutek tez za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra, ki je bil objavljen kot priloga glasila „Iskra“. O teh tezah sedaj poteka javna razprava v vseh delovnih organizacijah Iskre.

AKTIVNOST KOMUNISTOV IEZE

Tako so komunisti DO IEZE preko seje sveta 16. 6. t. l. informirali širše članstvo o poteku aktivnosti v zvezi z izvajanjem določil zakona. Govorili so o usklajevanju tez SOZD in DO ter njihovi vsebini – razmejevanju dejavnosti posameznih področij, o poteku političnega usklajevanja pripomb posameznih TOZD ter rokih izdelave posameznih samoupravnih sporazumov. Predlagali so tudi ustanovitev komisije, ki je že zbrala, uredila in uskladila tozadevne pripombe.

Pripombe na osnutek tez za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD ISKRA

Komisija za pripravo in uskladitev SSA z zakonom o združenem delu je na osnovi pripomb temeljnih organizacij oblikovala skupne pripombe na teze o združevanju v SOZD ISKRA in sicer:

(Nadaljevanje na 3. strani)

Graničarji – budni stražarji naših meja imajo 15. avgusta svoj praznik. Na sliki: zvesta prijatelja – vojak in dobro izšolani volčjak, sta nerazdružljivo na straži.

19. julija je prispela na obisk v Iskro devetčlanska delegacija giganta optične industrije iz NDR „Carl Zeiss“ pod vodstvom generalnega direktorja Wolfganga Biermanna.

Naslednjega dne se je delegacija sestala s predstavniki Iskre, ki jih je vodil generalni direktor ZP Iskre Jože Hujs.

Na sestanku so odkrito izmenjali izkušnje, pomanjkljivosti in tudi dosežke v dosedanjem sodelovanju, ki se je še zlasti poglobilo in razširilo aprila 1976. leta po podpisu dolgoročne pogodbe o sodelovanju in kooperaciji med Zeissom in Iskro.

Ob koncu svojega obiska je generalni direktor Zeissa Biermann posebej izjavil za naš časnik:

„Izredno smo zadovoljni in veseli nad prisrčnim in tovariškim sprejemom, ki smo ga bili deležni pri vas. Prav tako moram poudariti, da smo zelo zadovoljni z vašo elektroniko ter s sodelovanjem na področju elektrooptike. Zavoljo vsega tega si želimo čim prej podpisati tudi sporazum o znanstveno-tehničnem sodelovanju s tega področja. Zlasti pa smo še zainteresirani za sodelovanje na področju telekomunikacij in računalništva prav s takšno tvrdko kot je vaša Iskra. Menim, da smo tu pri vas tudi premostili nekaj težav, ki so nastale, kar je povsem razumljivo, vendar si moramo prav vsi prizadevati, da bi čim hitreje storili tudi marsikaj dobrega.

Glede sodelovanja na tehničnem in znanstvenem področju pa menim, da bi bilo potrebno izdelati čim prej podroben program do konca 1977 leta, da bi potem prihodnje leto ta program lahko tudi že začeli uresničevati. Še enkrat hvala za ljubezniv in tovariški sprejem in za razumevanje, kajti prepričan sem, da bo sodelovanje med našima tvrdkama čedalje trdnejše, plodnejše, širše in seveda v obojestransko korist tako Jugoslaviji kot Nemški demokratični republiki,“ je zaključil generalni direktor Zeissa iz Jene Wolfgang Biermann.

ISKRA COMMERCE

Uspešno v prvem polletju, z bojaznijo v drugo

Iskra Commerce je v letošnjih prvih šestih mesecih posloval nadvse ugodno. Za oceno o teh dosežkih pa tudi problemih smo zaprosili direktorja gospodarsko-finančne direkcije te delovne organizacije Fabia Škopca.

Še pred tem pa poglejmo nekaj osnovnih pokazateljev poslovne uspešnosti Iskre Commerce v obdobju januar-junij. V primerjavi z enakim obdobjem lani se je prodaja na domačem tržišču povečala kar za 62 %, na zunanjem tržišču pa za 43 %.

Prodajne naloge za Iskrine delovne organizacije so uspešno izpolnile tudi filiale, ki so dinamični plan presegle za 6 %. IC je v prvem polletju dosegla 52 % celotnega letnega dohodka, v primerjavi z lanskimi prvimi šestimi meseci pa je ta dohodek višji za 46 %. Fakturirana realizacija je dosegla 53 % letnega plana, plačana realizacija pa je dosegla nekaj več kot 96 % fakturirane realizacije. Izredni dohodki so za 18 % višji od planiranih, materialni stroški so dosegli 39 % letnih načrtovanih stroškov, močno pa so narasli stroški pogodbenih in zakonskih obveznosti.

Direktor Fabio Škopac je poslovanje Iskre Commerce ocenil takole:

„Če primerjamo rezultate iz letošnjih prvih šestih mesecev s tistimi iz nekaj let nazaj, lahko ugotovimo, da tako lepih uspehov nismo doslej še nikoli dosegli. Ponavadi je bila dinamika močnejša šele v drugem polletju in smo bolje poslovali šele v zadnjih šestih mesecih, še najbolje pa v zadnjem četrtletju. V prvem polletju smo dosegali le 40 % letnega plana, letos pa smo te „stare“ rezultate dosti presegli.“

In kje so po vašem mnenju vzroki za takšno uspešno poslovanje v prvi polovici tega leta?

„Dober finančni rezultat smo dosegli zlasti zaradi večje prodaje, le-ta pa je bila pogojena z visoko konjunkturo na domačem in zunanjem tržišču. Vse delovne organizacije, razen Široke potrošnje in Avtomatike, so na domačem tržišču presegle polovico letnega načrta.“

Po eni strani govorimo o uspešnem poslovanju v prvem polletju, po drugi strani pa smo bili delavci IC seznanjeni na sejah različnih teles, pa naj bo to na zborih delovnih ljudi, na seji odbora za gospodarske zadeve in medsebojna razmerja ali pa na zasedanju delavskega sveta, da nikakor ne moremo biti zadovoljni z dohodkom. Kaj menite o tem?

„Res je. Hkrati govorimo o dobrem poslovanju ter o premajhnem čistem ostanku dohodka. V prvem polletju smo ustvarili okoli 53 % načrtovanega dohodka, čistega dohodka pa le 49 %. Razlika za nižji odstotek, torej za razliko med načrtovanim in dejanskim čistim dohodkom, je v izredno visokih pogodbenih in zakonskih obveznostih. Slednje so v primerjavi z lanskim letom kar dva in polkrat višje. Čistega dohodka, namenjenega za sklade, smo ustvarili približno polovico od načrtovanega za vse leto, vendar, ko smo iz tega čistega dohodka pokrili vse zakonske obveznosti in obveznosti, ki izhajajo iz različnih samoupravnih sporazumov, nam je ostalo za poslovni sklad in sklad skupne porabe bore malo – manj kot polovica. Ta sredstva pa ne morejo zadostovati niti za odplačilo glavnic za najeta dolgoročna posojila. Žal je tako, da v Iskri Commerce pri vseh omenjenih dobrih rezultatih še zdaleč ne moremo govoriti o kakšni razširjeni reprodukciji.“

In kaj bi bilo treba storiti, da bi se izognili temu problemu?

„Enostavno je govoriti, težje pa bomo to uresničili, če se dejansko vsi ne bomo zavzeli za boljše poslovanje, torej če ne bomo bolj produktivni, če ne bomo poslovali bolj racionalno, torej, če ne bo naše poslovanje dosti cenejše. Ugotovili smo, da bi morali do konca leta ustvariti skoraj 40 % višji čisti dohodek za sklade, da bi lahko vložili v poslovni sklad najmanj toliko sredstev, kolikor znašajo naše obveznosti pri odplačilu dolgoročnih posojil za osnovna in obratna sredstva.“

(Nadaljevanje na 2. strani)

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE

Živahna razprava o tezah

Pred kratkim so vodilni ljudje družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in strokovnih služb v Široki potrošnji razpravljali o tezah in osnutkih za samoupravne sporazume o združevanju v SOZD, DO in stališčih TOZD do tez DO in Iskre.

Uvodne misli sta podala tovariša Boštjan Barborič in Erik Vrenko ter zajela osnovne misli o organizacijskem sistemu in družbeno-ekonomskem vidiku ciljev združevanja v SOZD in DO.

V razpravi pa so diskutanti razčistili predvsem vprašanje bodoče notranje organizacije Široke potrošnje. Tako je zastopnik RA Sežana sprožil vprašanje organizacije njihove TOZD, ki ima tri osnovne dejavnosti: radijske sprejemnike, ojačevalne naprave in trafo dejavnost. Prišli so do zaključka, da gre tu v bistvu za eno dejavnost: zabavno elektroniko in ni nobenih osnov za cepitev na več TOZD.

Zaradi specifične problematike v posameznih oddelkih in lažjega pretoka informacij pa bodo po posameznih panogah formirali delovne enote, ki bodo podlaga za samoupravno odločanje v Sprejemnikih.

Podobna proizvodna problematika je tudi v Gospodinjskih aparatih, kjer se postavlja vprašanje ene ali več dejavnosti.

Razčistili so tudi vprašanje, kaj bi bilo, če se neka TOZD razdeli na več tozdov. V tem primeru ni nujno, da nastane nova delovna organizacija, ampak bi se nova ali nove TOZD vezale direktno na obstoječo DO in bi tako organizacija ostala v bistvu zaokrožena gospodarska celota.

Ivanuša, zastopnik TV Pržana pa je povedal, da pri njih že imajo za samoupravno odločanje šest enot, preko katerih se odvija vse družbenopolitično delo in samoupravno dogovarjanje, ena od teh enot pa bi že zaradi

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOHODKOVNI ODNOSI V ZD

Bitko dobiti med delavci

Ne moremo mimo dejstva, da je zasnova dohodkovnih odnosov delavcev v temeljni organizaciji vsebinsko opredeljena že v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo. Da smo doslej govorili o funkciji planiranja v uresničevanju dohodkovnih odnosov in ne najprej o tem temeljnem samoupravnem sporazumu, je razlog med drugim, da naj ne bi delavci v temeljni organizaciji sprejeli samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno organizacijo, dokler ne analizirajo obstoječih razmer glede virov pridobivanja dohodka. To je, s katerimi temeljnimi organizacijami v okviru sedanje delovne organizacije in izven nje bodo v bodoče v taki ali drugačni dohodkovni in poslovni povezavi in glede na ugotovitve iz analize ocenijo realnost sedanjega plana. V nasprotnem primeru bo samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo bolj odraz obstoječih razmer in zatečenih organizacijskih oblik, kot pa osnovna usmeritev za bodoče samoupravne in gospodarske odločitve v TOZD v smislu zakona o združenem delu.

V sindikatih smo postali pozorni na probleme samoupravnih sporazumov o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji zaradi tega, ker smo zaznali dve skrajnosti:

– da so bili sporazumi izredno obsežni, prepisovale so se norme iz zakona o združenem delu, ne da bi bile konkretizirane; razen tega pa so v ta sporazum vnašali ponekod tudi določbe, ki spadajo v statut ali druge samoupravne akte;

– po drugi strani pa so začeli nastajati samoupravni sporazumi, ki so bili pretežno deklarativni, ki so se sklicevali na bodoče samoupravne akte, namesto da bi postavljali temeljne osnove in merila, saj sicer v zakonu o združenem delu ne bi predpisovali take posledice, da bi delavcu, ki odkloni podpis samoupravnega sporazuma o združevanju dela v temeljno organizacijo, prenehalo delovno razmerje.

Zaradi teh problemov smo izdelali programsko zasnovo sporazuma. Ocenjujemo, da delo na sklepanju samoupravnih sporazumov o združevanju dela v temeljno organizacijo še vedno poteka pod vplivi že omenjenih skrajnosti. Po našem mnenju je dilemo med tema skrajnostima možno preseči, opirajoč se na zasnovo sporazuma o kateri sem govoril, ker se bomo sicer še dolgo časa utrujali v brezizglednih razpravah o tem, kdo je pristaš katere šole, praksa pa bo šla neusmerjeno svojo pot. Očitno je in za to se zavzemamo tudi v omenjenih tezah oz. zasnovi, da samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo ne more niti po obsegu niti po vsebini nadomestiti vseh ostalih potrebnih samoupravnih splošnih aktov. Taka rešitev po našem mnenju ne bi bila niti racionalna, saj bi zahtevala nanehno spreminjanje in dopolnjevanje tega pomembnega samoupravnega splošnega akta, ki zahteva tudi dokaj zapleten oziroma dolgotrajen postopek sprejemanja. Enako nevarno pa bi bilo, če bi ta samoupravni sporazum do take mere posplošili, da bi si bili ti sporazumi med vsemi temeljnimi organizacijami takorekoč enaki in bi v njih ne bi bilo možno spoznati značilnosti, ki izvirajo iz dela v določeni TOZD in glede katerih se delavec zavestno opredeljuje, ko ga podpisuje. Vsebina tega samoupravnega sporazuma mora na določen način odraziti, da je dohodek rezultat družbenega dela, iz katerega izvirajo odnosi za zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb ter da gre za samoupravno odločanje v delegatskem sistemu.

V teh samoupravnih sporazumih, pa tudi v siceršnjih razpravah in materialih smo zasledili nekatere probleme, na katere tudi kaže opozoriti. Ponekod so prisotne tendence, da se temeljna organizacija spremeni v klasično podjetje z vsemi značilnostmi koncentracije sredstev in grupnolastninskim obnašanjem. Kot posledica takega pojmovanja in napačnega razumevanja neodtujljivih pravic delavcev temeljne organizacije, se kažejo nerazumevanja v združevanju dela in sredstev.

Tako se med drugim razmerja med temeljnimi organizacijami v okviru delovne ali sestavljene organizacije združenega dela pogosto razrešujejo z internimi cenami, ki ne presežejo tržnih razmerij. Pojmovanje skupnega prihodka v fazni proizvodnji je marsikje problematično, tako v tem smislu, da ga bodisi ne uveljavljajo in vztrajajo v bistvu pri interni ceni, ali pa ga pojmujejo podjetniško ter delijo po deležih, ki niso sporazumsko opredeljeni v smislu 68. člena zakona o združenem delu. Ohranjevanje klasičnih odnosov se odraža tudi pri pojmovanju združevanja sredstev, ki pogosto ne preseže kreditnih razmerij. Razumljivo je, da tak položaj delavcev temeljne organizacije ne odgovarja duhu zakona o združenem delu. Isto velja za delovno organizacijo, če ohranja lastnosti klasičnega podjetja.

Prav spričo takih vprašanj smo menili, da mora samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo opredeliti družbenoekonomski položaj delavca glede na razmerja v združenem delu, pa naj gre za statusno povezane organizacije združenega dela ali pa izven teh razmerij. Bitko za spremembo družbenih odnosov v pojmovanju družbene lastnine in dohodka kot rezultata družbenega dela, ne moremo opraviti drugje kot med delavci v TOZD.

D. Ž.

Živahna razprava o tezah

(Nadaljevanje s 1. strani)

dislokacije in seveda zaokroženega proizvodnega programa lahko postala samostojna TOZD. To je dosedanja delovna enota v Višnji gori, za katero

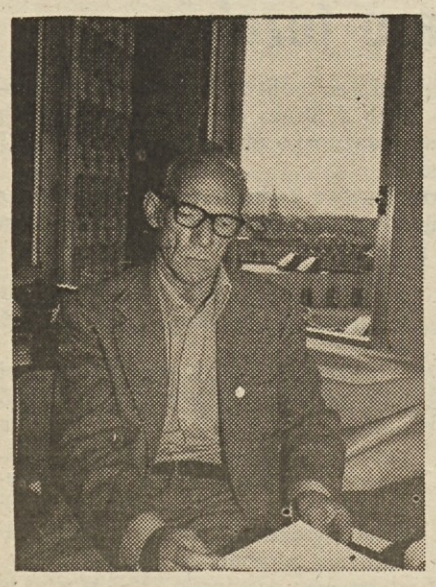

Sekretar OO DSS Božo Iglič.

že tečejo priprave za samostojno organiziranost.

Razpravljali so tudi o vprašanju, ali naj prodajno področje, ki je sedaj v sklopu skupnih strokovnih služb postane TOZD. Koncept celotne Iskre namreč predvideva, naj bi ta dejavnost postala samostojnejša in se organizirala v temeljno organizacijo združenega dela. Seveda pa bi lahko določen del prodaje bil lociran v posameznih tozdih, ker ni nujno, da je vsa prodajna dejavnost skoncentrirana na enem mestu. Ob tem pa so ugotovili, da mora biti prodaja prisotna in soodgovorna pri načrtovanju proizvodnje in jo je treba postaviti v soodvisnost pri doseganju poslovnih rezultatov TOZD. Hkrati naj bi se s prodajno službo, kakorkoli že bo organizirana vzpostavijo dohodkovni odnosi.

Ob koncu razprave sem povprašal sekretarja OO skupnih služb Boža Igliča, kaj misli o doseženih stališčih. Rekel mi je, da je z rezultatom razprave zadovoljen, saj so dosegli skupne poglede na vrsto vprašanj, ki se zastavljajo, ko se prilagajamo Zakonu o združenem delu. Zlasti pa so važni zaključki, da aktiv DO sprejema teze o združevanju v Iskro in DO. Pravtako je važen sklep, da se mora zagotoviti po vseh TOZD in v Skupnih službah poglobljena in celovita javna razprava kot podlaga za samoupravno odločitev v vseh vprašanjih. Obenem naj se pripravi možnost take organizacije, ki bo po zaokroženih delovnih enotah, ki bodo hkrati obračunske enote, zmožna samoupravno razpravljati in sprejemati odločitve.

Božo Iglič tudi meni, da je treba ob vsem tem gledati na to, da bo vsaka samoupravna enota tudi ekonomsko opravičena in tako zmožna samostojnega družbenopolitičnega, kot gospodarskega življenja.

KF

Uspešno v prvem polletju, z bojaznijo v drugo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Omenili ste materialne stroške. Kot je znano, gre največji del teh stroškov na račun: neproizvodnih storitev – za najemnino poslovnih prostorov, različne stroje (tudi računalniške), itd. – za reklamne in propagandne namene ter proizvodne, ali če hočemo temu reči, storitvene stroške.

„Materialni stroški so v prvem polletju dosegli 39 % letnih planiranih, nižji pa so tudi v primerjavi z enakim obdobjem lani. To bi bil nedvomno največji uspeh naše delovne organizacije, žal pa moramo ugotoviti, da so bili ti stroški nižji zaradi nelikvidiranih faktur.“

Omenili ste že, da so zakonske obveznosti IC letos za dva in polkrat višje kot lani v prvih šestih mesecih, slišal pa sem tudi podatek, da so letos precej višje tudi pogodbene obveznosti?

„Da, in to dvakrat višje. Največji del pogodbenih obveznosti so zlasti obresti za najeta posojila. Zanimivo je, da so se letos obresti za kratkoročna posojila znižale, vzrok za povečanje pogodbenih obveznosti pa je zlasti v novem načinu plačevanja izvoznih terjatev. Iskra Commerce mora namreč Iskrinim delovnim organizacijam poravnati izvoz v petnajstih dneh po izvozu blaga, zaradi česar mora sama najemati izvozna posojila.“

O tem, kakšna je produktivnost drugod v Iskri tokrat ne bi govorili, v sami Iskri Commerce pa mnogokrat odkrito in pošteno poudarjajo, da ta produktivnost pri njih ni na najvišji ravni. Morda nekaj besed o tem?

„Sama produktivnost je v IC težko merljiva, zlasti pa po sedanjih ugodnih prodajnih rezultatih, ki pa so uspešni, roko na srce, zlasti zaradi konjunkture, ne pa zaradi boljše organiziranosti, večje prizadevnosti in racionalnejšega poslovanja. Poleg teh problemov pa bomo morali v prihodnje nameniti več pozornosti tudi samemu zaposlovanju in še marsičemu drugemu.“

Gotovo je zakon o zavarovanju plačil vnesel določen red na domačem tržišču in zdaj kupci bolj točno plačujejo svoje obveznosti.

„Naše terjatve v prvem polletju niso presegle dovoljenega petnajstdnevnega plačilnega roka in smo imeli na jugoslovanskem tržišču ob koncu polletja manj kot tretjino fakturirane junijske realizacije v neplačanih terjatvah. Drugače pa je na zunanjem tržišču, kjer nam dolžniki dolgujejo več kot 410 milijonov dinarjev. Za kritje teh terjatev je morala IC najeti posojila pri Ljubljanski banki.

Ob koncu še naslednje vprašanje: kaj menite, kako bo IC posloval v drugem polletju?

„Glede same prodaje pričakujem padec konjunkture, kar smo delno že občutili v teh prvih dneh drugega polletja. Morda je to zaradi letnih dopustov, kljub temu pa sem prej skeptik, kot optimist. Prav zato menim, da bomo morali v IC vložiti dodatne napore in poiskati dodatne naloge, da bi lahko poslovali kolikor toliko ugodno tudi v prihodnje.“

Lado Drobež

Načrtovanje v tovarni elektronskih naprav

Ob vedno večjem deležu profesionalne elektronike v ISKRI je prav, da nekatere ugotovitve in spoznanja s področja načrtovanja, ki veljajo za maloserijsko proizvodnjo elektronskih naprav, posredujemo tudi drugim.

Znano je, da traja razvoj in priprava proizvodnje zahtevnejših elektronskih naprav več let. V industriji profesionalne elektronike se moramo zaradi zahtev po kakovostnih elektronskih komponentah – ob sorazmerno majhni potrošnji – pri nabavi naslanjati na večja, predvsem zapadna nabavna tržišča. Navezanost na uvoz terja torej tudi ob že vpeljanih izdelkih daljši čas za nabavo kompletnega montažnega materiala. Vse to pa sili načrtovalce proizvodnje, da začno dosti prej kot v ostalih industrijah zbirati tržne potrebe in naročila. S pravočasno zbranimi podatki je šele možno zagotoviti približno enakomerno obremenjevanje proizvodnje. Načrtovanju, posebno srednjeročnemu, smo v naši tovarni v zadnjem času posvečali veliko pozornosti. V praksi smo spoznali kakšne prednosti nudi dobro načrtovanje in kakšne so posledice premalo načrtnega dela. Ugotovili smo, da mora srednjeročni načrt biti izdelan tako, da postane trdna opora pri pripravi vseh vrst kratkoročnih planov. Spoznali smo tudi, da ni načrte dovolj le zapisati, temveč je v organizacijo tovarne nujno vgraditi primeren sistem prehajanja informacij med vsemi službami, ki načrtovalne podatke potrebujejo. Vzpostaviti pa je treba tudi sistematično kontrolo izvajanja in usklajevanja delovanja.

V obdobju do leta 1976 smo na področju načrtovanja posvečali največ pozornosti proučevanju našh lastnih zmožnosti. Pri analizah smo se posluževali tudi tehnike mrežnega načrtovanja. Zaradi zahtevnega proizvodnega programa – na skladiščih imamo okoli 18.000 pozicij raznega materiala ter okoli 600 prodajnih izdelkov, ki jih v različnih inačicah vgrajujemo v končne naprave – je prihajalo do nesporazumov in slabega sodelovanja, saj nismo dovolj poznali celotne problematike načrtovanja in dejanskih zmožnosti posameznih služb. Spoznanje iz tega obdobja smo obdelali v pravilniku o načrtovanju, ki smo ga dokončali v letu 1976. V pravilniku smo obdelali bistvena področja načrtovanja, izvzemši načrtovanja služb za pripravo dokumentacije. S pravilnikom smo si ustvarili metodo načrtovanja in ugotovili področja, ki jih moramo v bodoče izboljšati in odpraviti pomanjkljivosti.

Zaradi zanimivosti navajamo glavne pomanjkljivosti s področja načrtovanja, ki smo jih delno že odpravili:

– nezadovoljivo in prepozno vplivanje prodajnih služb na pripravljanje novih izdelkov;

– ob znanih proizvodnih dobavnih rokih, prepozno podajanje prodajnih naročil; – predolgi pretočni časi za nabavo kupljenega materiala, zlasti uvoženega – carinski postopki, dolga administracija;

– prepočasno reagiranje ob spremembah prodajnih naročil; računalnika za izračun potrebnega materiala namreč še ne uporabljamo, zato trajajo ročni izračuni za eno panogo tudi 2 meseca!

– premalo načrtno spremljanje uvajanja novih izdelkov in premalo usklajeno delovanje pripravljalnih služb;

– v preteklosti preslab pregled nad novimi izdelki in nalogami za napredovanje tehnologije.

Omenjene pomanjkljivosti predstavljajo ovire pri hitrejšem napredovanju, zato so obenem to tudi področja načrtovanja, ki jim bomo v naprej stalno posvečali potrebno pozornost.

Tehnično najbolj zahtevno in dolgotrajno je uvajanje avtomatske obdelave podatkov v izračun preskrbe z materialom. S pomočjo računalnika si obetamo skrčiti pretočne čase za okoli 1,5 meseca. S tem bomo omogočili tudi kasnejšo definicijo prodajnih potreb, z ustvarjenim redom pa bomo odpravili vrsto pomanjkljivosti pri nadzoru zalog, razbremenili pa bomo tudi službe, ki pripravljajo izračune po dosedanjem načinu.

Od pomanjkljivosti se zdi, da bo najtežje urediti načrtovanje v fazi zbiranja prodajnih potreb oziroma naročil. Tu smo vezani na prodajo, ki je izven tovarne, pa zato še premalo upošteva dolžino proizvodnega pro-

(Nadaljevanje na 3. strani)

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMEHANIKO

Priprave na volitve

Spomladi leta 1978 bo potekel mandat delegatom v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, delegatom združenega dela pri občinski skupščini, prav tako pa tudi vsem delegatom samoupravnih organov na nivoju SOZD, DO in TOZD.

S pripravami na volitve smo letos pričeli dovolj zgodaj. Tudi v Kranju je bil že spomladi izdelan program priprav na volitve, ki ga je sprejel Občinski sindikalni svet. Kot osnovo v pripravah na volitve naj bi pripravili čim bolj celovito oceno dosedanjega dela članov delegacij temeljnih samoupravnih skupnosti, skupščin družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, njihovih izvršilnih organov ter nosilcev posameznih vodilnih funkcij v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti.

Ocena bi morala zajeti tako organizacijska kot kadrovska vprašanja, ki so vplivala na večjo ali manjšo uspešnost dosedanjega delovanja skupščinskega in delegatskega sistema ter nakazati potrebne dopolnitve oziroma popravke.

V vseh temeljnih organizacijah združenega dela v DO ISKRE Elektromehanike v Kranju so aktivirali koordinacijske odbore za priprave na volitve, ki so obenem zadolženi tudi za evidentiranje možnih kandidatov po temeljnih organizacijah.

Evidentiranje možnih kandidatov za vse družbene funkcije je pomemben člen v sistemu stalnih kadrovskih priprav na volitve vseh vrst. Uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij na področju skupščinskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih kot v SIS zahteva, da postanejo kandidacijski procesi, predvsem pa evidentiranje možnih kandidatov, stalna in vsakodnevna naloga ter akcija vseh organiziranih socialističnih sil.

Evidentiranje možnega kandidata pomeni ugotoviti posameznike, ki so primerni za opravljanje neke družbene funkcije. Vsak nadaljnji kandidacijski postopek za družbene funkcije bo temeljil na evidentiranju teh možnih kandidatov.

Pobudo za evidentiranje možnega kandidata lahko da vsak posameznik v temeljni organizaciji, družbenopolitični organizaciji, samoupravnem organu itd. Te pobude se obravnavajo na zborih delovnih ljudi, na sestankih članov in vodstev posameznih organizacij, ki se na njih o tem izrekajo. Evidentirani so tisti, za katere se delovni ljudje izrečejo, ko primerjajo obrazložitev za predlaganega s sprejetimi načeli in merili kadrovske politike. Že samo vključitev posameznika v evidenco možnih kandidatov pomeni družbeno priznanje za njegova prizadevanja in delo. Za to prvo evidentiranje ni potrebno soglasje predlaganih.

V kranjskih temeljnih organizacijah DO ISKRE Elektromehanike so do zdaj evidentirali že okoli 1200 možnih kandidatov, v kratkem bo končano evidentiranje tudi v DS SS. S samim potekom evidentiranja možnih kandidatov smo v Elektromehaniki lahko zadovoljni, saj so ga uspešno izvedli tudi v vseh dislociranih TOZD.

Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni, ker ni bila izdelana ocena o delovanju delegatov in delegacij, ki bi jo morale izdelati sindikalne organizacije po vseh temeljnih organizacijah združenega dela, najkasneje do junija letos. Vemo, da z delovanjem delegacij oziroma delegatskih povezav med delegati in bazo ni vse v najlepšem redu. Zato tudi ni prav, da o tem molčimo. Ocena o (ne)delu bi morala biti narejena. Kako naj bi sicer izboljšali omenjeno področje v prihodnjem mandatnem obdobju, ko bodo pričeli delati novi delegati, ki jih bomo mi sami izvolili na prihodnjih volitvah?

Alojz Boc

Načrtovanje v tovarni elektronskih naprav

(Nadaljevanje z 2. strani)

cesa in ostale probleme proizvodnje. Čaka nas še veliko medsebojnega pojasnjevanja, da se bomo organizirali tako, kot to terja sodobno poslovanje prilagojeno našim možnostim in razpoložljivemu tržišču.

Ostale pomanjkljivosti smo zmožni dokaj hitro odpraviti zlasti, če so vezane le na notranje probleme tovarne. Največ uspeha imamo pri usklajevanju uvajanja novih izdelkov. Zavedamo se, da je potrebno doseči še boljšo usklajenost, zlasti usklajenost kapacitet služb za pripravo dokumentacije in učinkovitejše odpravljati ozka grla v proizvodnih oddelkih.

Bolj učinkoviti bomo morali biti pri zbiranju kupljenega materiala – predvsem iz uvoza. Tu porabimo še preveč časa za nabavne dejavnosti v zvezi z administracijo – zbiranje ponudb, preverjanje kompletnosti, carinski postopki; realno je pričakovati srajšanje teh dejavnosti za 1 do 2 meseca. Kljub vsem možnim izboljšavam pa smo ugotovili, da bodo povprečni pretočni časi proizvodnje – čas od dneva naročila do izročitve naprav kupcu – za utečene izdelke, okoli 16 mesecev, kar z drugimi besedami povedano pomeni: proizvodnjo s počasnim obračanjem finančnih sredstev, torej proizvodnjo, ki mora imeti nadpovprečna obratovalna sredstva in proizvodnjo, ki ima v nestabilnih družbenih razmerah precejšnje težave. Dobro načrtovanje pa nam lahko pri premagovanju omenjenih težav največ pomaga.

Poudariti je potrebno še nekaj: Precej težavam v načrtovanju in poslovanju bi se izognili, če bi uvožene elektronske komponente v pretežni meri nadomestili z domačimi. To pa je mogoče le, če bodo domači proizvajalci elektronskih komponent dovolj zgodaj spoznali, da morajo proizvajati kljub trenutno majhnim potrebam, tudi kvalitetne – profesionalne komponente. S tem bi odpravili nepotrebni uvoz, tovarnam profesionalne elektronike bi precej povečali gibčnost, proizvajalcem elementov pa bi zagotovili program, ki ima nesporno bodočnost tako na domačem tržišču kot v izvozu.

–K–

Nov zakon o standardizaciji

V štev. 2/74 smo dobili zakon o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov, vendar ta ne velja več. V štev. 38 zveznega uradnega lista, ki je datirana 29. julija 1977, je objavljen zakon o standardizaciji, ki stopi v veljavo odn. se prične uporabljati 28. 8. 1977. Da bi bil prikaz čim bolj popoln, moramo navesti tudi vsebino, ki jo poznamo že iz dosedanjega zakona, ki s tem dnem neha veljati.

Sedanji zakon ima sledeča poglavja:

1. Temeljne določbe,
2. Standardi,
3. Tehnični normativi,
4. Norme kakovosti,
5. Odmiki od predpisov o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti,
6. Listine, ki spremljajo proizvode v prodaji,
7. Atestiranje,
8. Znak kakovosti JUS,
9. Deklariranje, označevanje, zaznamovanje in pakiranje proizvodov,
10. Nadzorstvo in upravni ukrepi,
11. Kazenske določbe,
12. Prehodne in končne določbe.

Poglejmo prav na kratko nekatera poglavja.

I. Predpise o jug. standardih izdaja direktor Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo.

Jugoslovanski standardi, tehnični normativi in norme kakovosti morajo biti obvezno znova preizkušeni najpozneje v petih letih od dneva, ko so bili predpisani.

Preden da proizvod v promet, se mora organizacija združenega dela, ki daje proizvode v promet prepričati ali proizvod ustreza pogojem in zahtevam, ki so določeni s predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona, in to storiti pod pogoji in na način, ki jih določajo omenjeni predpisi.

II. Predlog, da se predpiše jugoslovanski standard, lahko dajo organizacije združenega dela, druge zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti, gospodarske zbornice in organi družbenopolitičnih skupnosti. Predloge preverjajo posebne strokovne komisije.

III. Zaradi varnosti in varstva življenja in zdravja ljudi, človekovega naravnega in delovnega okolja, sredstev v družbeni lastnini in premoženja občanov so izdani predpisi o tehničnih normah.

IV. Pri industrijskih proizvodih določajo norme kakovosti predvsem:

a) pogoje in zahteve glede namena, funkcionalnosti, zanesljivosti, trajnosti, ravnanja in popravila proizvodov,

b) pogoje in zahteve glede varnosti pri uporabi proizvoda in glede lastnosti, ki vplivajo na preprečevanje ogrožanja človekovega naravnega in delovnega okolja,

c) pogoje in zahteve glede kakovosti materiala in izdelave,

d) dovoljeni odmiki od predpisanih pogojev in zahtev,

e) način in metodo preizkušanja kakovosti, lastnosti in značilnosti

(Nadaljevanje na 4. strani)

Naloge v sedanjem trenutku

(Nadaljevanje s 1. strani)

1. teze ne prinašajo bistvenih sprememb, ampak v veliki meri zagotavljajo stanje, kakršno v ISKRI že obstaja;
2. teze so napisane v zahtevnem stilu in terjajo popolno poznavanje zakona o združenem delu, zato so za obravnavanje na zborih potrebni poenostavljeni komentarji;
3. priloga št. 5, 6 in 7 bi morale vsebovati pismeni komentar, da bi jih v celoti razumeli;
4. stran 4/ tč. 1
   Strinjamo se z navedenimi dejavnostmi, ki so predmet skupnega izvajanja, pod pogojem, da sleherna DO, ki koristi usluge združenih dejavnosti s posebnim sporazumom oziroma planskimi instrumenti, določi obseg, dinamiko in kvaliteto in s tem združevanje sredstev za opravljanje teh dejavnosti;
5. za dejavnosti, ki se zaradi svoje narave pojavljajo na vseh teh ravneh (TOZD, DO, SOZD) je treba razmejiti naloge in opravila za posamezne nivoje ter s tem določiti odgovornost za izvajanje prevzetih nalog.
   S tem bi odpravili dupliciranje oziroma tripliciranje opravil;
6. stroški za opravljanje dejavnosti na ravni SOZD morajo biti odvisni od obsega in kvalitete opravljenih storitev.

Str. 5. Potrebno je točno definirati, kakšne obveznosti lahko prevzema SOZD in utemeljiti n. sol. o., ki je predlagana.

Str. 9/ tč. e Izjemen dohodek naj se razporeja skladno z zakonom. Za primere, ki bi nastali pred sprejetjem zakona, se je nujno posebej dogovarjati o razporeditvi izjemnega dohodka.

Str. 15. Pri dohodkovnih odnosih na principu svobodne menjave dela je treba poudariti, da se različne dejavnosti združujejo v različnem obsegu, odvisno od interesa posameznih DO.

Str. 22. Določanje števila delegatov za DSI je nesprejemljivo. Predlagamo, da ima vsaka DO vsaj enega delegata oziroma, da ima na vsakih 1000 delavcev po eno delegatsko mesto.

Str. 23/ prvi odstavek se dopolni: „za kadar odloča o“: – o razpolaganju z rezervnim skladom in prevzemanju jamstva.

Pripombe na material „Povzetek razprave na temo: Usklajevanje organizacijskih elementov za teze o združevanju dela v TOZD, DO in SOZD“

1. Navedeni material nakazuje zelo konkretno kje naj bi se posamezne funkcije celotnega delovnega procesa opravljale.
2. K tč. I. funkcije v TOZD:
   Nujno je, da se v TOZD opravljajo prodajne funkcije kot: kalkulacije, formiranje cen, operativno prodajno planiranje, sprejemanje in potrjevanje naročil, odprema, fakturiranje.
   Komercialno področje na ravni DO mora strokovno voditi in usmerjati delo prodajnih služb temeljnih organizacij in voditi prodajno politiko branže v soglasnosti s širšimi interesi ISKRE.
3. K tč. II. funkcije v DO tč. 2. Prometna dejavnost
   Pripomba se navezuje na pripombe k tč. I. in sicer:
   Prodajna funkcija v proizvodnih DO naj bi bila organizirana v okviru delovne skupnosti (ne pa organizirana kot TOZD), z vlogo predlagatelja in izvajalca prodajne politike. Opravljala pa naj bi skupno dogovorjene naloge s tega področja.

Precej časa smo torej namenili pojasnjevanju vsebine določil zakona, ki se odraža tudi v omenjenih tezah. Vendar pa prevladuje vtis, da je prizadevanja za čimkvalitetnejše rešitve premalo. Ali pa gre morda za namerno napačno razumevanje nekaterih določil zakona, saj ta v bistvu menjajo preživele odnose? Kajti za slednji proces tudi dejansko gre. Ni namreč odveč poudariti, da gre za naš skupni jutrišnji dan, za našo bodočnost. Zato ni vseeno, ali se bomo organizirali čimbolj učinkovito ali ne. Moramo se – in to vsi!

VBR

Delo Tehniške šole v minulem šolskem letu

Ob koncu šolskega leta je bilo na Tehniški šoli za elektro in strojno stroko na našem ŠC 380 učencev in učenk. Učni uspeh po posameznih letnikih je bil naslednji:

Letnik	št. učencev	izdelalo	%
1.	117	88	75,2
2.	95	64	67,3
3.	84	55	65,6
4.	84	76	90,4
Skupno	380	283	74,4

Učenci z eno, dvema ali tremi nezadostnimi ocenami imajo pravico do opravljanja popravnih izpitov. Zanje je bila v juniju organizirana priprava na popravne izpite.

Zaključni izpit je opravljalo 83 učencev. Od teh je uspešno opravilo zaključni izpit 70 učencev (84,3 %), 9 učencev ima popravni izpit, 4 učenci pa bodo zaključni izpit opravljali še enkrat v celoti.

REZULTATI PREDVPISA ZA ŠOLSKO LETO 1977/78

V maju sta Zavod za šolstvo – organizacijska enota Kranj in Skupnost za zaposlovanje Kranj organizirala razgovor o letošnjem vpisu učencev v srednje šole v kranjski občini. Sprejeli smo sklep, da bomo letos učence sprejemali na osnovi učnega uspeha na osnovni šoli (pri nas bomo še posebno upoštevali ocene iz matematike, fizike in slovenskega jezika), psihotestnih rezultatov, ki jih bo posredovala Skupnost za zaposlovanje, mnenja osnovne šole in predvpisa.

Razpisali smo 90 mest, za vsak oddelek po 30. Pri predvpisu se je prijavilo naslednje število kandidatov: za strojni odsek 42 učencev, za oddelek elektro–jaki tok 12, za odd. elektro–šibki tok pa 84 učencev.

Junija se je na naš razpis javilo 125 učencev osnovnih šol. Od teh je komisija na podlagi razpisnih pogojev sprejela v vsak oddelek 32 učencev. Med prijavljenimi je bilo letos veliko učencev z odličnim in prav dobrim uspehom. Odklonili smo le 29 učencev, usmerjali smo jih v našo poklicno šolo.

S SKUPNIMI MOČMI DO BOLJŠEGA USPEHA

V minulem šolskem letu je bilo v prizadevanja za čim boljši uspeh vloženo veliko dela, pri čemer so nam pomagali tudi starši na roditeljskih sestankih in individualnih razgovorih. Vzporedno s tem smo razvijali tudi druge oblike vzgoje in izobraževanja in krepili samoupravljanje na šoli.

Učenci Tehniške šole so se poleg rednega šolskega dela vključevali v marksistični krožek, klub OZN, prometni krožek, tečaj prve pomoči, literarni krožek in druge. Izdajali so tudi svoj bilten Plus – minus. Skupaj s Poklicno šolo smo ustanovili tudi šolsko športno društvo.

V vseh teh dejavnostih so naši učenci dosegali lepe uspehe. Posebno veliko prizadevanj smo vložili v program, ki smo ga v okviru Šolskega centra ZP ISKRA pripravili v počastitev jubilejev tov. Tita in ZK. Ob tej priložnosti smo pripravili proslavo s kvizom na temo „Tito – revolucija – mir“. Tudi glasilo Plus – minus smo v celoti posvetili letošnjim jubilejem. Organizirali smo tudi razstavo o Titu, sodelovali smo pri pripravi velike razstave marksistične literature v avli Skupščine občine Kranj in z zunanjimi organizatorji proslav v občini.

PROBLEMI OSTAJAJO NEREŠENI

Največji problem so še vedno neustrezni in premajhni šolski prostori. Pouk smo imeli v dveh izmenah v neprimerno opremljenih učilnicah in delavnicah. Tehniška šola je imela za 14 oddelkov na razpolago 7 učilnic. Pri tem je potrebno poudariti, da so to klasične učilnice, ki ne ustrezajo sodobnemu načinu poučevanja. ŠC je brez telovadnice in športnih igrišč. Velik problem predstavlja tudi pomanjkanje strokovnih učiteljev za elektro in strojno stroko.

Franc Lebar

Dušan Željeznov (8)

TITO V ISKRI

To pot je Milan Štok organiziral kar malo okroglo mizo na svojem vrtu v Kranju. Bilo je prijetno pokramljati s starimi, danes že upokojenimi Iskraši in obujati spomine izpred dvaindvajsetih let na prvi Titov obisk v Iskri. Kljub temu, da spomin ni bil več tako čist, jasen in natančen, so mi vendar moji sogovorniki povedali marsikaj, kar bi sicer šlo, in to čisto po krivici, v pozabo. Tako smo torej sedeli na Štokovem vrtu in spomine na maršalov obisk sta obujala Stane Boštjančič, ki je bil 1955. leta sekretar tovarniškega komiteja Zveze komunistov in šef Iskrinega avtoparka ter Tone Dovjak, takrat član upravnega odbora in odgovorni urednik Iskrine revije, ki je začela izhajati jeseni tistega leta.

„Dobro vem in se spominjam“, je dejal Stane Boštjančič, „da je bila nenehno v našem kolektivu prisotna želja, da bi predsednik Tito obiskal našo tovarno. In naši samoupravni organi so takrat v polni meri razumeli želje kolektiva, zato je bilo sklenjeno, naj se posebna delegacija našega kolektiva odpravi na Brdo in povabi maršala na obisk.

Sklep našega samoupravnega organa smo izpolnili in tako smo kak mesec pred Titovim obiskom odšli na Brdo. V tej tričlanski delegaciji je bil Rajgelj, jaz in še nekdo tretji, imena se zdaj več ne spominjam. Vendar se nam takrat ni posrečilo priti do Tita. General Žeželj nam je namreč takrat na Brdu sporočil, da Tito žal nima časa, ker so bili pri njem tuji veleposlaniki in visoki obiski in da nas zato predsednik nikakor ne more sprejeti.

Vendar pa nam ta neuspešna misija nikakor ni vzela poguma. Šli smo ponovno na Brdo, vendar sam v tej delegaciji nisem bil. Vem, da je bil v njej Rajgelj in še dva, katerih imen se, žal, danes tudi ne spominjam več.

Na obisku v proizvodnem oddelku Iskre.

(Naša pripomba: ali bi se morda omenjeni tovariši oglasili na naslov naše redakcije, prav z veseljem bi vključili njihove spomine v naša pričevanja o Titu v Iskri. Op. pis.)

No, in drugič se je naši delegaciji posrečilo, da jo je Tito sprejel. Predsednik ji je obljubil, da bo obiskal naš kolektiv in se jim zahvalil za povabilo.

Tistega dne zjutraj pa smo šele zvedeli, da bo Tito prišel k nam. Takoj po tem sporočilu so sledile in stekle vse priprave za Titovo varnost. Sicer pa so bile te priprave samo nujnost, saj smo dobro vedeli, da se ne more zgoditi skoraj nič posebnega, zlasti, ker je bila želja po Titovem obisku pri nas v kolektivu tako močna.

Tako smo se komunisti in drugi vodilni hitro dobili skupaj in sklenili, kdo bo predsednika pričakal pri vhodu. Domenili smo se, naj bodo to direktor, predsednik delavskega sveta, predsednik sindikata, predsednik mladine, tehnični direktor in jaz kot sekretar partijske organizacije v tovarni. Direktor Hrast nas je potem vse predstavil Titu in takoj se je začel ogled naše tovarne.

Tito je šel skozi vso proizvodnjo, orodjarno in kinodvorano, kjer smo mu podarili ozkotračni kinoprojektor in tam tudi izrazili željo, da bi spregovoril kolektivu nekaj besed.

Kaj vse se je Tito pogovarjal z delavci med obiskom ne vem natančno, ker sta pač Tita spremljala po tovarni Hrast in Rajgelj, mi pa smo skupaj z Mihom Marinkom hodili bolj zadaj.

Vendar vem, da je maršala takrat pri nas menda najbolj zanimalo naše samoupravljanje in funkcioniranje samoupravnih organov in prav to si je maršal hotel ogledati in globlje spoznati. Zato se je ves čas med obiskom največkrat obračal na predsednika delavskega sveta. Občutek sem imel, da je Tito pač dobro vedel, kakšen posel in dolžnost je opravljal direktor, kakšna je tovarna po tehniški plati, da pa je hotel v pogovoru zvedeti čim več predvsem o samoupravljanju v naši tovarni, saj veste, da se je takrat pri nas samoupravljanje šele komaj dobro začelo uveljavljati v praksi.

Tako se mi danes torej zdi, da je Tita med našim obiskom pri nas bolj zanimalo funkcioniranje samoupravljanja in samoupravnih organov kot pa proizvodni proces, čeprav je seveda tudi zanj kot nekdanji kovinar pokazal veliko zanimanje in hkrati tudi poznavanje le-tega.“

Tone Dovjak pa se spominja: „Tistega dne sva skupaj stala z Nedžom Miletićem, ki je bil menda nekoč Titov osebni šofer, takrat pa je opravljal v tovarni funkcije terminarja, jaz pa sem bil takrat šef montaže instrumentov. Dobro se še spominjam, da je imel Nedžo tedaj solzne oči, ko je zagledal Tita med njegovim obiskom pri nas.

Takrat sem dobro videl Tita, ko je šel mimo mene in tudi dobro vem, da je bilo takrat vse pokonci in nekam zmedeno, kar seveda ni nič čudnega spričo takšnega izrednega obiska v naši tovarni.

In končno vem tudi to, da so ljudje do Titovega prihoda normalno delali na svojih delovnih mestih, ko pa je šel predsednik mimo, pa so začeli spontano zapuščati svoja delovna mesta in se zgrinjati na dvorišču,“ se spominja predsednikovega prvega obiska v Iskri Tone Dovjak.

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA

Zadovoljni s polletnimi rezultati, toda...

Delavski svet Iskre Commerce je na zadnji, 3. seji obravnaval številna tekoča vprašanja iz poslovanja te delovne organizacije. Med drugim je ocenil, da je IC v prvem polletju poslovala sorazmerno ugodno, da pa sta k temu pripomogli zlasti konjunktura na domačem in tujem tržišču, ne pa večja produktivnost in racionalizacija dela. Zaradi izredno visokih pogodbenih in zakonskih obveznosti bo priteklo v poslovni sklad in sklad skupne porabe IC dosti manj denarja kot so načrtovali.

V okviru prve točke dnevnega reda zasedanja delavskega sveta Iskre Commerce – bilo je v četrtek, 28. julija – je predsednik odbora za gospodarske zadeve in medsebojna razmerja DS IC Andrej Polenec seznanil delegate s sklepi zadnjih dveh sej tega telesa. Na njih so preučili tekočo problematiko, kot na primer poslovanje IC, združevanje sredstev za financiranje filial in servisov, ustanovitev prodajaln v Mostarju in Bitoli, in podobno.

V nadaljevanju je direktor gospodarsko-računskega sektorja IC Fabio Škopac poročal o postopkih, ki jih vodijo zvezni in republiški nadzorni organi v zvezi s sumom, da je Iskra Commerce storila posamezne gospodarske prekrške, kot na primer prepozen uvoz deviz, prodajo nekakovostnih izdelkov, itd. Prav vprašanje kakovosti izdelkov je eno izmed področij, kateremu bomo morali v prihodnje nameniti dosti več pozornosti, saj slaba kakovost izdelkov – v tem smo si verjetno edini – nikakor ne koristi ugledu niti Iskrinega proizvajalca niti Iskre Commerce niti Iskrinega celotnega kolektiva.

Delegati so poslušali tudi poročilo o postopku sprejemanja pravilnika o nagrajevanju delavcev po učinku. Podal ga je Jernej Kuharič. Živahno razpravo o pravilniku je izzvala predvsem pripomba delegata iz servisa na Viču, kjer se ne strinjajo s postopkom sprejemanja tega dokumenta. Medtem pa je delavski svet IC ugotovil, da je bil ta postopek izveden pravilno in je zato dal soglasje k pravilniku, ki je tako začel veljati s 15. julijem tega leta.

Člani delavskega sveta so na zasedanju obravnavali in potrdili tudi polletno poročilo o poslovanju Iskre Commerce. Strinjali so se z oceno odbora za gospodarske zadeve in medsebojna razmerja, da so poslovni rezultati njihove delovne organizacije v prvih šestih mesecih ugodni in da se gibljejo v okviru sprejetih načrtov. Dosežena prodaja blaga in storitev je bila v prvem polletju nad vsemi pričakovanji, to pa je zasluga zlasti ugodne konjunkture na domačem in tujem tržišču, „nikakor pa ne večje racionalizacije in produktivnosti“, kot so poudarili.

Nadvse zanimiv je podatek, da je IC ustvarila v obdobju januar-junij okoli 53 odstotkov načrtovanega letnega dohodka, čistega dohodka pa le 49 odstotkov.

Ta čisti ostanek dohodka pa ni tako „čist“ saj mora IC iz njega pokrivati še razne zakonske obveznosti in obveznosti, ki izhajajo iz podpisanih samoupravnih sporazumov, tako da je za poslovni sklad in sklad skupne porabe ostalo bistveno manj denarja, kot so načrtovali.

Delavski svet je zaradi tega sprejel predlog ukrepov za zboljšanje poslovanja in boljši finančni rezultat v drugi polovici tega leta. Zlasti je menil, da so napovedi za drugo polletje in prihodnje leto manj optimistične. Naj kar naštejemo nekaj teh ukrepov. Na prvo mesto bi morali vsekakor uvrstiti večjo produktivnost, racionalizacijo in pa boj proti ekstenzivnemu zaposlovanju. Temeljna organizacija domači trg bo morala čimprej izterjati vse dolgove ter dosledno in sproti zaračunavati menične obresti ter natančno fakturirati in ažurno reševati vse reklamacije. Vso pozornost bo morala nameniti tudi znižanju zalog.

V temeljni organizaciji Zunanji trg bi morali za zboljšanje poslovanja do konca septembra izterjati vse dospele terjatve iz minulih let, povečati izvoz, toda ne tistega na odprti račun, ter med drugim izterjati izvozne fakture iz letošnjega leta. Seveda pa se bodo morali kot dobri gospodarji obnašati tudi v sektorju Marketing in v Delovni skupnosti skupnih služb Iskre Commerce.

V nadaljevanju so člani delavskega sveta verificirali samoupravni sporazum o urejanju stanovanjskih zadev, s tem, da so v 40. člen tega dokumenta vnesli nekaj dopolnil. Beseda je tekla tudi o 80. členu samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. Delegati so menili, da je treba ta člen podrobneje tolmačiti, da bi se izognili nekaterim nesporazumom.

Na podlagi republiškega zakona o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč so vsi delavci v Sloveniji dolžni plačevati prispevek solidarnosti iz osebnega dohodka v višini poprečnega enodnevnega neto osebnega dohodka. Delavski svet je sprejel sklep, naj Iskra Commerce nakaže ta sredstva takoj, s tem, da bodo imeli delavci Iskre Commerce 24. septembra delovno soboto.

Lado Drobež

Nov zakon o standardizaciji

(Nadaljevanje s 3. strani)

proizvoda, postopek in način jemanja vzorcev, opravljanja analiz, preizkušanja proizvoda ter kontrole in verificiranje njegove kakovosti,

f) posebno kakovost proizvoda za izvoz,

g) kriterije kakovosti, minimalna kakovost, pogoje in način ugotavljanja kakovosti ter njene kontrole in verificiranja.

V. Če je v zakonu določeno, se smejo standardi in norme kakovosti tudi odmikati od jugoslovanskih standardov.

VI. Proizvajalci morajo opremiti proizvode, ki jih dajejo v promet, če je tako določeno, s potrebnimi listinami, npr. z atestom ali z garancijskim listom. Za proizvodne organizacije Iskra so verjetno najbolj potrebni garancijski listi, o katerih velja naslednje:

Garancijski list mora vsebovati:

1. podatke o proizvodu za njegovo identifikacijo in o trajanju garancijskega roka,
2. izjavo izdajatelja garancijskega lista, da bo proizvod v garancijskem roku brezhibno funkcioniral, če se bo uporabnik ravnal po danih navodilih,
3. izjavo izdajatelja garancijskega lista, da bo zagotovil servisno vzdrževanje in potrebne nadomestne dele za proizvod v garancijskem roku,
4. izjavo izdajatelja, da bo v garancijskem roku na svoje stroške, kar vključuje tudi stroške za prevoz oziroma prenos proizvoda, zagotovil v primernem roku odpravo okvar in pomanjkljivosti na proizvodu oziroma, da bo proizvod, ki ga ne bi popravil v določenem roku, na kupčevo zahtevo nadomestil z novim proizvodom,
5. firmo odn. ime in naslov izdajatelja ter firmo odn. ime OZD, ki je prodala proizvod in podpis pooblaščenega delavca. Za industrijske izdelke, ki so namenjeni za neposredno porabo, ne sme biti rok za odpravo okvar in pomanjkljivosti po garancijskem roku daljši od 45dni (!).

Uveljavljanje pravic iz garancijskega lista ne izključuje uveljavljanja pravic še po drugih naslovih.

Tehnično navodilo mora biti napisano v jugoslovanskih jezikih in lahko razumljivo. Vsebovati mora tehnične podatke, ki so pomembni za brezhiben zagon in uporabo proizvoda, za odpravo motenj in okvar ter nabavo nadomestnih delov, opozorilo na morebitno nevarnost pri rabi proizvoda itd.

Važna novost: Pri proizvodih, katerih raba je vezana na posebne tehnične lastnosti in na poseben način uporabe in vzdrževanja, velja, da smejo v promet le, če so opremljeni z garancijskim listom, tehničnim navodilom in seznamom pooblaščenih servisov. Za te proizvode morajo biti zagotovljene servisne storitve in nadomestni rezervni deli v času, ki ga je proizvajalec predvidel kot življenjsko dobo proizvoda ob normalni rabi po danih navodilih za ravnanje, počenši od dneva prodaje na drobno, za proizvode, za katere je obvezna garancija, pa začenši od dneva izteka garancijskega roka. Kakšen je ta rok, tega zakon ne predpisuje, važno bi pa bilo, če bi za to vedeli tudi proizvajalci in uvozniki avtomobilov.

X. Uporabo predpisov iz tega zakona ali izdanih na podlagi tega zakona nadzorujejo pristojni organi v rep. tržnih inšpekcijah in zvezni tržni inšpektorat. Važne so kazenske določbe, ki seveda ne manjkajo v nobenem sličnem predpisu.

Med drugim se kaznuje za prekršek (sodnik za prekrške) OZD, ki da v prodajo izdelek brez gar. lista, tehničnega navodila ali seznama pooblaščenih servisov, če je to predpisano, z den. kaznijo od 10.000 do 100.000 dinarjev, odgovorna oseba pa z den. kaznijo od 1.000 do 10.000 dinarjev.

Če ne oskrbi rezervnih nadomestnih delov ali servisnih storitev, se OZD kaznuje za prekršek z den. kaznijo od 5.000 do 50.000 din, odgovorna oseba pa od 500 do 20.000 dinarjev. Proizvajalci morajo v enem letu odn. do 30. 8. 1978 določiti življenjsko dobo izdelkov, kjer je potrebna verjetna življ. doba.

Priredil Cafl

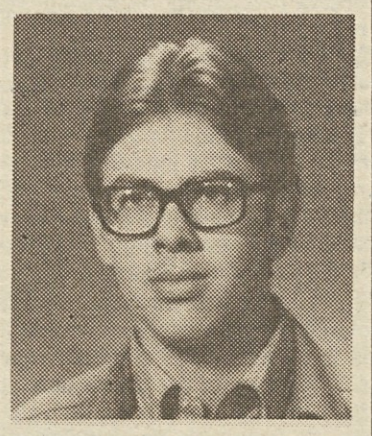

Francu Bergantu v slovo

Kot sonce, ki v večerni zarji ugaša za hribe je ugasnilo tudi mlado življenje komaj 24-letnega Franca, elektromehanika iz TOZD SVN.

Kruta usoda je globoko prizadela svojce, prijatelje in znance pa tudi nas na delovnih mestih, ki smo ga poznali kot dobrega sodelavca in prijatelja.

Čeprav je bil kratek čas v našem kolektivu si je s svojim delom v montaži naprav pridobil priljubljenost in prijateljstvo med sodelavci. Rad je imel svoje delo, zato je v njega vnašal nove rešitve in se loteval še težjih nalog. Mi pa, ki smo delali z njim smo bili veseli njegovih izkušenj in uspehov. Bil je ves poln načrtov, še zlasti ko smo se pogovarjali o lepoti gora katerim je posvetil ves prosti čas.

Ob kruti usodi pa so se ustavili njegovi načrti in želje. Mi pa, ki smo ga poznali ne moremo verjeti, da ga ni več med nami.

Ko ob teh besedah zaživi spomin na tebe, bi se vendar radi ustavili ob spominih, ki smo jih skupaj preživeli na delovnem mestu, pa pozdravih iz visokogorskih tur, ki so bile za nas pretežke, a smo razumeli vso tvojo strast in veselje do gora.

Slava tvojemu spominu!

Sodelavci

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željeznov – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Dobra prodaja v I. polletju

Direktorja prodajnega področja Franceta Anžiča smo prosili naj nam pove, kako je tekla prodaja v prvem polletju letos in kakšna so pričakovanja do konca leta. To polletje je še posebno zanimivo zaradi lanskih sorazmerno velikih zalog v Široki potrošnji.

Tovariš Anžič nam je rade volje ustregel in naš časopis tako rekoč poplavil s številkami: v prvem polletju letos so prodajni program izpolnili z 48,4 %, kar predstavlja vrednost 557 milijonov din. Podatek je zelo razveseljiv, saj je indeks porasta napram letu 1976 kar 188. Po posameznih tovarnah pa je bil načrt prodaje realiziran takole:

TOZD	Izvršitev letnega programa v %	Indeks 77/76
Pržan	44,6	190,8
Sežana	56,9	155
Vrhnika	65,4	195
Železniki	53,9	189
Idrija	59,8	212
Reteče	38,3	235,6

Tako predstavljajo zalogo gotovih izdelkov ob koncu junija le 133 milijonov, kar je 10 % manj, kot lani v istem času.

Tovariš Anžič nam je povedal nekaj podatkov tudi že za julij. Ta mesec je bila prodaja realizirana še kar dobro, čeprav ne v celoti, kot so predvidevali. Izpadi pa so bili na področju TV sprejemnikov na Pržanu, televizijskih stabilizatorjev v Sežani, in televizijskih anten na Vrhniki. Zelo dobro pa so prodajali izdelke iz Gospodinjskih aparatov, Montaže, Elektromotorjev in ostale izdelke sežanske TOZD. Sicer pa že dolgoletne izkušnje kažejo, da v juliju in avgustu zelo pade prodaja na področju izdelkov za splošno rabo, kupci so pač na dopustu in kupujejo vse kaj drugega.

Po gornjih podatkih za prvo polletje seveda lahko sklepamo na zelo dobro prodajo, zlasti bi nas lahko zavedli indeksi glede na lansko leto. Vendar prodaja širokopotrošnih izdelkov lani in letos sploh ni primerljiva. Lanskega aprila je namreč stopil v veljavo zakon o zavarovanju plačil in trgovci so od marca dalje tja do avgusta prodajali stare zaloge, ki so jih imeli nakopičene po ugodnih pogojih pred zavarovanjem plačil.

Tako se je lani dejanska prodaja odprla šele konec avgusta in na tem področju ni mogoče poslovnih uspehov primerjati.

Prodajno področje IŠP je sredi julija izdelalo načrt prodaje za tretje trimesečje in po tem načrtu naj bi v tem času letos prodali za 330 milijonov dinarjev izdelkov.

Direktor prodaje v IŠP France Anžič.

Tako bo položaj po končanem tretjem četrtletju, upoštevajoč prvo polletje, takle: program prodaje bo dosežen 77 % – po TOZD pa bo položaj takle: TV Pržan bo imel izpolnjen plan prodaje 75 %, Sežana 85 %, Vrhnika 89 %, Železniki 80 %, Idrija 80 % in Gospodinjski aparati 70 %.

Na vprašanje, kaj Franc Anžič misli o prodaji do konca leta je povedal tole: „Sodeč po mesecu juliju, ki je običajno zelo simptomatičen, lahko sklepamo, da letos ne bo najbolje. V tem času se že pokažejo značilnosti poslovnega leta.

Precej lepši rezultat pa bo, če ne bo prišlo do nadaljnih omejitev pri najemanju potrošniških kreditov. Druga optimistična ocena pa je za IŠP poslovno zelo optimistična, – dvig cen, čeprav predvidevajo na začetku povečanja rahlo zmanjšanje prodaje.

V letu 1977 smo v Široki potrošnji že dvignili cene sporazumno z ostalimi jugoslovanskimi proizvajalci sesalcem za prah, plinskim pečem in štedilnikom ter električnim rešojem. Od 5. avgusta dalje pa lahko pričakujemo dvig cen za radijske sprejemnike, TV stabilizatorje, gramofone, antene in za televizijske sprejemnike vseh vrst.“

KF

Ne utegnejo dopustovati

Konec julija in v začetku avgusta so bili delavci vseh naših TOZD na kolektivnih dopustih. Enkrat sem si hotel privoščiti veselje in videti kako izgledajo tovarne, ko vse miruje. Obiskal sem Elektromotorje, Montažo in Sprejemnike. Pa mislite, da je vladal počitniški mir in tišina? Vse kaj drugega.

V ELEKTROMOTORJIH v Železnikih je bilo pri vhodu kot v mravljišču. Vratar France Lotrič, moja živa informacija mi je razložil, da popravljajo kuhinjo, premeščajo jedilnico, selijo preizkuševalnico v razvoju. Poleg tega pa še belijo, polagajo nove pode v nekaterih pisarnah in vzdrževalci opravljajo zahtevnejša popravila na strojih.

Šel sem po tovarni. Marljive ženske so po nekaterih prostorih že čistile za malarji. Zidarji pa so zganjali huronski hrup z vrtalnim strojem. Pripravljali so „teren za lajtunge“, kakor so mi razložili. Srečal sem vodjo remonta Franceta Jelenca. Takoj me je vprašal, če sem prišel pomagat. „Vzdrževalci letos ne delamo kaj posebnega, ampak le rutinsko vzdrževanje in pomagamo pri adaptaciji nekaterih prostorov z električarskimi in kovinarskimi deli. Sedaj, ko je prazna tovarna, se šele vidi, kaj vse je treba postoriti“.

MONTAŽA v Idriji je bila od zunaj videti kot izumrla. Oblačno vreme pa jo je naredilo še bolj pusto. Med

(Nadaljevanje na 6. strani)

Razdejanje v Železnikih bo rodilo novo menzo.

Predlog programa za izvajanje določb zakona o združenem delu v delovni organizaciji Iskra — Industrija za avtomatiko

Na podlagi 660. člena zakona o združenem delu (Ur. list SFRJ št. 53/76) je delavski svet delovne organizacije na svojem 4. zasedanju dne 4. 8. 1976 določil naslednji

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Po 660. členu zakona o združenem delu (v nadaljevanju ZZD) morajo obstoječe temeljne organizacije in druge organizacije in druge organizacije združenega dela prilagoditi svojo organizacijo in uskladiti samoupravne splošne akte z ZZD v rokih, ki jih določa ta program, vendar najpozneje do 11. 12. 1978.

Program za izvajanje določb ZZD ima lastnost samoupravnega splošnega akta planskega značaja, zato veljajo za njegov sprejem ustrezne določbe zakona o temeljih sistemov planiranja in družbenemu planu SFRJ (Ur. list SFRJ št. 6/76) glede sprejemanja planov.

2. člen

Ker je uresničevanje v prejšnjem členu navedene določbe ZZD zelo pomembno, predvsem družbenopolitična in strokovna akcija ter obveza, so bile v priprave za izdelavo tega programa ter za določanje vsebinskih izhodišč bodoče ureditve (teze za usklajevanje samoupravnih odnosov z ZZD) vključene tako družbenopolitične organizacije, zlasti organizacija sindikata, kot tudi strokovne službe v delovni organizaciji (v nadaljevanju DO) in v temeljnih organizacijah (v nadaljevanju TOZD).

3. člen

Uresničevanje določb ZZD je sicer naloga trajnejšega značaja, v katerem morajo svojo vlogo v okviru pravic in dolžnosti, ki jih ZZD nalaga, uveljaviti vsi delavci, vendar je potrebno določene naloge in njihovo izvedbo določiti v obdobju do konca tega leta, ostale naloge pa najkasneje do 11. 12. prihodnjega leta.

Delavci prispevajo svoj delež k oblikovanju normativnih rešitev z razpravami ob oblikovanju tega programa, zlasti pa ustreznih analiz sedanjega stanja ter v razpravah ob osnutkih predlogov posameznih splošnih aktov.

4. člen

Zaradi organiziranega pristopa k izvajanju določb ZZD ter za usklajeno oz. smotrno vodenje usklajevanje priprav za izdelavo tega programa in pripravo analitičnega dela programa, ki naj poleg analize sedanjega stanja vsebuje tudi določene usmeritve za bodočo ureditev, je delavski svet DO sprva na svojem 1. zasedanju določil svoj izvršilni organ — odbor za razvoj samoupravljanja, ki ga sestavljajo delegati oz. njihovi namestniki iz vseh TOZD in delovne skupnosti za pripravo programa, na svojem 3. zasedanju pa namesto svojega izvršilnega organa imenoval posebno komisijo, sestavljeno prav tako na delegatski podlagi z isto vlogo, (v katero se vključi naknadno še delegat iz TOZD TELA, razen če TOZD ne začne postopka za izločitev iz DO).

Odbor za razvoj samoupravljanja pri delavskem svetu DO bo na podlagi tega programa in njegovega analitičnega dela, predloga njegovih strokovnih komisij (ki jih je že imenoval), oblikoval osnutke predlogov samoupravnih splošnih aktov ter vodil postopek za uveljavitev vseh potrebnih aktov iz tega programa.

5. člen

Delavski svet DO je na svojem zasedanju 29. 1. 1977 določil okvirni rokovnik za izvajanje določb ZZD, predvsem pa je določil, da naj bi nove odnose na podlagi ZZD zasnovali v samoupravnem sporazumu o združitvi, ki bi ga sklenili do konca tega leta (podobno bi sklenili tudi nov samoupravni sporazum o združitvi v SOZD ZP ISKRA) ter uredili v samoupravnih splošnih aktih zadeve, ki so pod obvezno ureditvijo do1. 12. 1977 (po 662. členu ZZD).

Na istem zasedanju je delavski svet določil štiri teme, ki so predmet prilagajanja in sicer:

1. cilji združevanja
2. družbeno-ekonomski odnosi
3. samoupravno organiziranje in
4. uresničevanje samoupravljanja

Vse navedene teme so bile predmet začetne faze prilagajanja — tez za usklajevanje samoupravnih odnosov z ZZD z dne 25. 3. 1977.

II. CILJI ZDRUŽEVANJA

6. člen

Zasnova ciljev DO temelji na splošno zasnovanih ciljih združevanja dela in sredstev z namenom doseganja večjih učinkov gospodarjenja, ekonomske trdnosti in socialne varnosti na načelih vzajemnosti in solidarnosti ter medsebojne povezanosti in odgovornosti, izhajajoč pri tem iz 4. člena ZZD.

Podobna opredelitev ciljev je določena v 2. členu sedaj veljavnega samoupravnega sporazuma o združitvi.

7. člen

Uresničevanje ciljev je zahtevna in kompleksna naloga dolgoročnega značaja, ki zahteva ekzaktno normativno urejanje vrste aktivnosti in področij dela, poleg tega pa dosledno vztrajanje pri uzakonjenih pravilih, disciplinirano spoštovanje dogovora in izražene volje subjektov združevanja.

8. člen

Prej navedeni cilji so uresničljivi z:

— oblikovanjem ter povezovanjem razvojnih in proizvodnih programov v zaključene programe — sisteme z namenom doseganja večjega dohodka združenih TOZD v DO
— planiranjem razvoja DO v vseh elementih delovnega procesa v skladu z zakonom o planiranju in sprejetimi samoupravnimi sporazumi o temeljih srednjeročnega razvoja
— združevanjem sredstev za investicijske in poslovne projekte, ki so skupnega pomena za DO, povečujejo medsebojno povezanost in soodvisnost ter omogočajo udeležbo v skupno ustvarjenem dohodku
— vspostavitvijo dohodkovnih odnosov v medsebojnih odnosih v DO
— združevanjem in pridobivanjem finančnih sredstev za financiranje osnovnih dejavnosti DO za njeno nemoteno poslovanje ter smotrno koriščenje razpoložljivih virov
— določanjem skupnih osnov in meril za razporejanje dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke v DO
— organiziranjem kreditno-bančnih poslov in poslovno informacijskih sistemov
— zagotavljanjem trajnih poslovnih odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka ter obvladovanju stihijskega delovanja tržnih zakonitosti
— osvajanjem in prodajo kompleksnih sistemov za avtomatizacijo v industriji, prometu in energetiki
— visoko stopnjo tehnologije in delitvijo dela od elementov, naprav do gradnje in prodaje sistemov,
— ustrezno kadrovsko zasedbo, urejenimi medsebojnimi odnosi, zaupanjem, poštenostjo ter solidarnostjo
— drugimi načini.

9. člen

V uresničevanju ciljev združevanja imajo planski samoupravni splošni akti (zlasti osnove planov) odločilno nalogo.

Samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega razvoja DO ISKRA—AVTOMATIKA za obdobje 1976—1980 bo glede na nove cilje, ki jih zasledujemo, potrebno dopolniti (sporazum je bil sklenjen v juliju 1976). Dopolnitve bo pripravil odbor za gospodarske in finančne zadeve pri delavskem svetu DO najkasneje v 60 dneh po sklenitvi sporazuma o združitvi.

III. DRUŽBENOEKONOMSKI ODNOSI

10. člen

Tema o družbenoekonomskih odnosih oz. o dohodkovnih odnosih ima glede nujnosti ureditve po določbi 662. člena ZZD vsekakor prednost pred drugimi temami; glede na stališče delavskega sveta (5. člen tega programa) pa je potrebno potemtakem sočasno obdelati tudi temo o samoupravni organiziranosti, kar narekuje odločitev TOZD o bodočem položaju sedanjih TOZD, organiziranje novih TOZD oz. drugačni statusni spremembi, kar bo brez dvoma zahtevalo izredno prizadevnost in vztrajnost pri oblikovanju konkretnih samoupravnih splošnih aktov.

11. člen

Glede na to, da ZZD v 662. členu določa, da se določbe ZZD v ugotavljanju celotnega prihodka, razporejanju dohodka in čistega dohodka ter o delitvi sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev, uporabljajo od 1. januarja 1978 dalje, se morajo TOZD in delovne skupnosti s tem programom dogovoriti za enoten pristop glede oblikovanja zasnov za bodočo ureditev družbenoekonomskih odnosov.

12. člen

Zasnova dohodkovnih odnosov pri pridobivanju dohodka iz celotnega prihodka s prodajo proizvodov in storitev, z udeležbo pri skupaj ustvarjenem prihodku, s svobodno menjavo dela in na drugih podlagah, v smislu prejšnjega člena, upoštevajoč teze za usklajevaje samoupravnih odnosov v DO (v nadaljevanju teze) ter analitični del tega programa, mora dati detajlnejše rešitve za urejanje teh odnosov z upoštevanjem možnosti vzpostavljanja dohodkovnih odnosov tako med TOZD v okviru DO in SOZD kot tudi med TOZD in drugimi OZD.

Najprej bo treba na podlagi proizvodnih povezav TOZD v DO in SOZD po posameznih proizvodnih programih oz. fazno povezani proizvodnji iz prej citiranega analitičnega dela tega programa, ugotoviti konkretne TOZD v DO in SOZD med katerimi se vzpostavljajo dohodkovni odnosi, sočasno s tem pa izdelati osnove za vzpostavitev dohodkovnih odnosov med TOZD v okviru DO, med DO in trgovskimi oz. zunanjetrgovinskimi organizacijami ter osnove za vzpostavljanje odnosov pri svobodni menjavi dela med TOZD in delovnimi skupnostmi; v nadaljevanju pa bo treba vzpostaviti zveze ter na podlagi gornjih osnov urediti medsebojne odnose pri pridobivanju dohodka v sporazumih v pogojih prodaje in storitev, v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka, v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka ter v samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih pri svobodni menjavi dela.

13. člen

Zasnova dohodkovnih odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka mora dati detajljnejše rešitve glede urejanja te vrste odnosov, zlasti pa osnovna izhodišča na podlagi katerih se razporeja čisti dohodek na del namenjen za osebne dohodke in na del namenjen za kritje potreb skupne porabe.

Za delitev sredstev izločenih iz čistega dohodka za kritje osebnih dohodkov je potrebno pripraviti osnove in merila, ki jih bodo TOZD upoštevale pri izdelavi svojih samoupravnih splošnih aktov ter skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke.

Za potrebe sklada skupne porabe je treba pripraviti enotna izhodišča in kriterije za oblikovanje sredstev sklada skupne porabe, prav tako pa se je treba dogovoriti o enotnih stopnjah za oblikovanje sredstev stanovanjske izgradnje ter rešiti druga vprašanja v zvezi s temi odnosi.

14. člen

Zasnova delitve sredstev za osebne dohodke pri določanju osebnih dohodkov delavcev mora dati detajlnejše rešitve glede uveljavitve načela, da osebni dohodek delavca ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot svojim in družbenim minulim delom k povečanju dohodka temeljne organizacije v skladu z načelom delitve po delu in v sorazmerju z rastjo produktivnosti svojega dela in dela delavcev v drugih TOZD s katerimi združuje delo in sredstva ter celotnega družbenega dela (126. člen ZZD) z upoštevanjem načela solidarnosti.

15. člen

Na podlagi prej navedenega, bi kot skupne naloge v RO s področja teme o družbeno-ekonomskih odnosih, opredelili:

A. s področja urejanja odnosov pri pridobivanju dohodka

1. do 15. 9. 1977
izdelati osnove za vzpostavljanje odnosov pri pridobivanju dohodka iz celotnega prihodka med TOZD v okviru DO in SOZD, med DO in trgovskimi organizacijami ter osnove za vzpostavljanje svobodne menjave dela med TOZD in delovno skupnostjo ter ugotoviti konkretne TOZD v DO in SOZD med katerimi se vzpostavljajo dohodkovni odnosi;

2. do 15. 11. 1977
pripraviti osnutke ustreznih samoupravnih sporazumov (zlasti v smislu določb 68. in 81. člena ZZD);

3. do 1. 12. 1977
skleniti samoupravne sporazume (po pooblaščen. TOZD in DO)

Nosilci nalog so:
pod 1)
— odbor za gospodarske in finančne zadeve pri delavskem svetu DO oz. posebna strokovna komisija v sodelovanju s finančno-računovodskim in komercialnim področjem;
pod 2)
— poslovodni organi TOZD v sodelovanju s poslovodnim organom DO.

B. s področja urejanja odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka

1. do 15. 9. 1977
izdelati zasnovo skupnih osnov in meril za razporejanje čistega dohodka;

2. do 15. 10. 1977
pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka (115. člen ZZD).

3. do 15. 11. 1977
skleniti samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanja čistega dohodka (po pooblaščenih TOZD)

Nosilci nalog so:
pod 1)
— odbor za gospodarske in finančne zadeve oz. posebna strokovna komisija v sodelovanju s finančno-računovodskim področjem;
pod 2)
— odbor za razvoj samoupravljanja v sodelovanju s sekretariatom.

C. s področja urejanja delitve sredstev za osebne dohodke

1. do 15. 9. 1977
izdelati zasnovo skupnih osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke

2. do 15. 10. 1977
pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke;

3. do 15. 11. 1977
skleniti samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih o delitvi sredstev za osebne dohodke (128. člen ZZD) (po pooblaščencih TOZD)

Nosilci nalog so:
pod 1.
— odbor za organizacijsko-kadrovske zadeve oz. posebna strokovna komisija v sodelovanju z organizacijsko kadrovskim področjem;

pod 2
— odbor za razvoj samoupravljanja v sodelovanju z organizacijsko-kadrovskim področjem in sekretariatom

IV. SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

16. člen

Prilagoditev samoupravne organiziranosti DO z ZZD temelji na obveznem združenju TOZD zaradi uresničevanja ciljev, določenih v II. delu tega programa.

V tezah so bile predvidene štiri možne rešitve bodoče organiziranosti nobena od teh pa razumljivo ni predvidevala razdelitev DO oz. izločitev katere izmed TOZD ali kakšne podobne spremembe (po 376. členu ZZD).

Tako so prve ocene o prilagajanju organiziranosti pokazale tendenco TOZD TELA, da se izloči iz sestava DO AVTOMATIKA in se organizira kot nova DO, konstituirana z več TOZD.

TOZD planira začeti postopek za odločitev o izločitvi v avgustu t.l., tako da bi delavci o izločitvi odločili na referendumu do 15. 9. 1977 ter se izločili iz sestava DO do (predvidoma najkasneje) 31. 12. 1977.

Delavci ostalih TOZD v sestavi DO so v juniju t. l. ob nameri TOZD TELA izločiti se iz sestava DO, izoblikovali predvsem stališča, po katerih nadaljujejo s svojo dejavnostjo v okviru sedanje DO, vendar na novih temeljih, postavljenih na podlagi temeljite analize medsebojnih odnosov, programsko čvrste povezave, notranje konsolidacije, temelječe na medsebojnem zaupanju in solidarnosti ter spoštovanju pridobljenih pravic.

17. člen

Iz analitičnega dela tega programa izhaja, da obstajajo pogoji za organiziranje več TOZD iz sedanje TOZD TELA (ugotovitev navajamo ne glede na eventuelno izločitev TOZD iz sestava DO) ter pogoji za organiziranje TOZD skupnega pomena iz dela delovne skupnosti skupnih služb (komercialno področje, razvojni inštitut.)

V primeru organiziranja novih TOZD, bi moral postopek organiziranja TOZD začeti teči s pobudo za organiziranje najkasneje do polovice julija 1977, da bi bil po vseh aktivnostih končan s sklepanjem sporazuma o združitvi TOZD v DO do konca t. l.

(Rokovnik z ustreznimi obrazložitvami posameznih faz postopka organiziranja novih TOZD je v prilogi tega programa).

Na podlagi ugotovitev iz prejšnjega člena mora biti:

1. do 15. 9. 1977
a) izveden referendum o izločitvi TOZD TELA iz DO AVTOMATIKA
b) pripravljanje teze za sklenitev samoupravnega sporazuma o združitvi med TOZD in DO;

2. do 15. 11. 1977
pripravljen osnutek novega samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO;

3. do 25. 12. 1977
a) končan postopek za izločitev TOZD iz DO
b) sklenjen nov samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO

Nosilci nalog so:
pod 1)
a) organi imenovani v TOZD TELA
b) komisija imenovana za oblikovanje tega programa

pod 2
odbor za razvoj samoupravljanja v sodelovanju s sekretariatom in organizacijsko-kadrovskim področjem

pod 3)
a) organi imenovani v TOZD TELA
b) pooblaščenci zbora delavcev

18. člen

Posebno vprašanje glede prilagajanja samoupravne organiziranosti je organiziranje finančne funkcije, ki bi jo organizirali ločeno od računovodsko-knjigovodskih in plansko-analitskih del. Finančne zadeve urejajo TOZD preko posebne finančne organizacije — interne banke, pri tem pa ima vsaka TOZD svoj žiro račun.

Po doslej znanih zamislih glede interne banke, se je izoblikovalo stališče, po katerem se v DO organizira interna banka, (v smislu zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema); izvedba omenjene zamisli pomeni reorganizacijo sedanje delovne skupnosti oz. finančno-računovodskega področja, kot navedeno v prejšnjem odstavku, s tem da postane plansko-analitska služba samostojna služba pri kolegijskem poslovodnem organu organizirana v sestavu delovne skupnosti, vendar ločeno od računovodsko-knjigovodskih opravil.

Interno banko se organizira oz. konstituira na podlagi samoupravnega sporazuma o združitvi v interno banko (55. člen zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema).

19. člen

Na podlagi prejšnjega člena bi bilo potrebno:

1) do 15. 6. 1978 pripraviti predlog za organiziranje interne banke,
2) do 1. 12. 1978 skleniti samoupravni sporazum o združitvi v interno banko (po pooblaščencih TOZD)

Nosilci nalog pod 1) so:
odbor za gospodarske in finančne zadeve v sodelovanju s finančno-računovodskim področjem.

20. člen

Izhajajoč iz ugotovitev iz predhodnih členov ter osnutkov programov za izvajanje določb ZZD, ki so jih TOZD sočasno pripravljale, bodo v sestavi DO: sedanje TOZD in nove TOZD ter delovne skupnosti predvidene v „Izhodiščih o opredelitvah organizacijskih elementov v DO AVTOMATIKA", ki je sestavni del tega programa.

V. SAMOUPRAVNI SPLOŠNI AKTI.

21. člen

Poleg rokov, ki so v predhodnih členih predvideni za sklenitev ustreznih samoupravnih sporazumov oz. sprejem drugih aktov, predvideva ta program še akte, katere je potrebno sprejeti in roke zanje in sicer:

1. do 15. 8. 1977 sprejeti že pripravljeni samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti ter pravilnik o organiziranju in vodenju knjigovodstva v DO
2. do 15. 4. 1978 je potrebno pripraviti osnutke: statut DO, pravilnik o samoupravni delavski kontroli v DO ter pravilnik o obveščanju
3. do 30. 6. 1978 sprejeti pod 1) navedene akte (statut, referendum, pravilnik s sklepom delavskega sveta).
4. do 15. 10. 1978 pripraviti osnutke vseh ostalih samoupravnih splošnih aktov (o varovanju tajnosti, o notranjem razsodišču);
5. do 1. 12. 1978 sprejeti ostale samoupravne splošne akte.

Nosilci nalog so:
pod 2 in 4: odbor za razvoj samoupravljanja v sodelovanju s sekretariatom.

VI. URESNIČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA

22. člen

Izhodišče za uresničevanje samoupravljanja v DO oz. njenem prilagajanju ZZD sloni na spoznanju, da se samoupravljanje v DO uresničuje z:

— odločanjem po delegatih,
— organi upravljanja,
— obveščanjem,
— samoupravno delavsko kontrolo (neposredno po organih upravljanja in posebnem organu),
— uveljavljanjem odgovornosti za opravljanje samoupravnih funkcij,
— družbenim varstvom samoupravnih pravic in družbene lastnine.

23. člen

V tezah in analitičnem delu tega programa so navedene in analizirane izvedbene oblike uresničevanja samoupravljanja, katere bo potrebno urediti v samoupravnih splošnih aktih, zlasti v sporazumu o združitvi ter statutu (odločanje po delegatih, organih upravljanja).

Obveščanje v DO bo predmet posebnega poglavja sporazuma o združitvi, nadaljna ureditev pa bo v posebnem samoupravnem splošnem aktu o obveščanju.

Podobno velja za ureditev samoupravne delavske kontrole.

Odgovornost za opravljanje samoupravljalskih funkcij se izvaja po ZZD z odpoklicom, razrešitvijo in materialno odgovornostjo za škodo na način določen v sporazumu o združitvi (glede obveznosti) in statutom (glede izvrševanja samoupravljalskih funkcij).

Družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine se uveljavlja skladno z ZZD.

(Dalje na 6. strani)

Danes objavljeni predlog programa za izvajanje določb Zakona o združenem delu v Delovni organizaciji Avtomatika bo v javni razpravi do 1. septembra 1977.

V prihodnji številki bomo objavili:

Izhodišča za opredelitev organizacijskih elementov v DO Iskra —Avtomatika, ki so sestavni del danes objavljenega programa.

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Ne utegnejo dopustovati

(Nadaljevanje s 4. strani)

prvimi sem srečal vzdrževalca Zdravka Vilerja.

„Kaj pa počnete“, sem ga vprašal. „Zidamo, podiramo, popravljamo, štukamo in flikamo. Razširjamo namreč kuhinjo in opravljamo vsa večja remontna dela. Sedaj je namreč čas, ko imamo kolektivni dopust in stroji mirujejo. Kakšnih večjih reorganizacij letos ne bomo delali, saj smo to popravili že spomladi, ki smo postavili montažno linijo za hladilniški motor.

Bo pa še marsikaj novega. Že letos, če bo vse po sreči bomo zastavili gradnjo novega skladišča zadaj za tovarno. Prostora nam sedaj zelo primanjkuje in bo gradnja nujna.“

SPREJEMNIKI v Sežani pa so se kopali v soncu in poletni vročini. Že

Drago Mahnič med svojimi vzdrževalci.

Zdravko Viler neutrudno obrača ključ in izvijač.

med vrati sem srečal simpatičnega mladega fanta. Mislil sem, da je vratar. Povprašal sem ga, če je kdo v tovarni in če kaj delajo.

„To pa, popravljamo in obnavljamo, da je veselje. Predvsem v remontu popravljamo vse stroje, ki so tega potrebni. To so redna vsakoletna vzdrževalna dela. Veste, če bi to delali med običajnim delovnim časom, bi precej strojev stalo in proizvodnja ne bi tekla po programu.“

„Kaj pa delate, da ste tako na tekočem?“

„Vodja remonta sem, pišem se pa Drago Mahnič. Sicer pa imamo v načrtu med dopustom še postaviti nov brusilni stroj in te dni smo kupili nov dvanajsttonski Mercedesov tovornjak. Pred kratkim pa smo postavili nov montažni trak za kasetni radiorekorder MK 2500, ki ga proizvajamo v koprodukciji z Grundigom. Zdaj med dopustom pa po hiši tudi belimo in po prostorih „rihtamo“, kar je treba preurediti.“

Upam, da moj šef ne bo bral tehle vrstic in zato si upam zapisati, da sem med službenim časom šel na sladoled v Lipico. Tu pa je bilo polno letovalcev, izletnikov in pohajačev moje vrste. Razmišljal sem. Primerjal sem ljudi v tovarnah in letovalce. Marsikdo je prikrajšan za najlepši del poletja, zato, da bomo jutri prišli k brezhibnim strojem, v urejene in počiščene prostore in sedli k malici v prenovljeno menzo. Prav bi bilo, če bi se takrat spomnili na sodelavce, ki so se potrudili, da je vse, kakor je treba.

FY

Odbor za medsebojna delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb Iskre Široke potrošnje

razpisuje prosto delovno mesto

REFERENTA
v sektorju prodaje elektromotorjev.

Delovno mesto je v Železnikih,
OD ca 4.300 din.
Pogoji: Srednja šola ekonomske ali tehnične smeri, znanje strojepisja, eno leto prakse. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Razpis velja 10 dni po objavi.
Ponudbe pošljite na naslov:
ISKRA – Široka potrošnja
Kadrovska služba
Titov trg 3/a
64220 ŠKOFJA LOKA
Telefon: (064)–61-981.

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

(Nadaljevanje s 5. strani)

VII. NALOGE TOZD IN DELOVNE SKUPNOSTI

24. člen

Določene naloge v zvezi z izvajanjem določb ZZD bo potrebno opraviti tudi v TOZD oz. delovni skupnosti.

Predvsem morajo TOZD oz. delovna skupnost izdelati in sprejeti programe za izvajanje določb ZZD z analizami sedanjega stanja z obdelavo prej navedenih tem ter dati določene usmeritve za bodočo ureditev.

Te programe in analize je treba pripraviti

1. do 18. 7. 1977. Na podlagi teh pa po svojih organih sprejeti oz. skleniti

2. do 1. 10. 1977 (oz. 1. 11. 1977 v primeru ustanavljanja novih TOZD)
Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD oz. delovne skupnosti (336. člen ZZD)

3. do 1. 12. 1977
a) pravilnik o osnovah in merilih po katerih se razporeja čisti dohodek (115. člen ZZD)
b) pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke (128. člen ZZD)

4. do 31. 3. 1978
statut TOZD oz. delovne skupnosti

5. do 30. 6. 1978
pravilnik o delovnih razmerjih

6. do 1. 12. 1978
ostale samoupravne splošne akte

Nosilce nalog določijo programi TOZD oz. delovne skupnosti.

25. člen

Od posebnih nalog v delovni skupnosti skupnih služb velja omeniti sklenitev novega samoupravnega sporazuma o ureditvi razmerij med TOZD in delovno skupnostjo. Ta akt, ki bi se v bodoče imenoval po 404. členu ZZD, samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovno skupnostjo, bi sklenili delavci delovne skupnosti z delavci TOZD tako, da bi

1. do 21. 1. 1978
pripravili osnutek novega samoupravnega sporazuma

2. do 1. 3. 1978
sklenili samoupravni sporazum (po pooblaščencih delovne skupnosti in TOZD).

Nosilci naloge pod 1) so:
odbor za samoupravne splošne akte pri delavskem svetu skupnih služb v sodelovanju s sekretariatom in drugimi področji v delovni skupnosti.

VIII. KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE

26. člen

V primeru, da bi republiški zakon o delovnih razmerjih določil drugačne roke za sprejem samoupravnih splošnih aktov, se upoštevajo ti roki, ne pa roki določeni v tem programu.

27. člen

Nosilci politične akcije za izvajanje tega programa so poleg sindikalne organizacije tudi druge družbeno-politične organizacije.

28. člen

Vsi organi imenovani za izvajanje ZZD so dolžni obveščati organe, ki so jih imenovali, o izvajanju tega programa. Izčrpno poročilo se da iz tega programa najpozneje v 30. dneh po poteku roka.

29. člen

Če se delavci TOZD TELA z referendumom odločijo, da se ne bodo izločili iz sestave DO, določbe v zvezi z izločitvijo te TOZD ne veljajo.

30. člen

Ta program sprejme delavski svet DO po predhodnem mnenju oz. soglasju delavskih svetov TOZD v DO in delovne skupnosti ter njihovih osnovnih organizacij sindikata.

31. člen

Ta program se potem ko je sprejet, objavi na vseh oglasnih deskah DO.

Ljubljana, 5. 8. 1977

Predsednik
delavskega sveta DO:
Bezek Viktor

POČITNIŠKI POTEP

Z avtom v sosednje države

Zaprte meje, ki odražajo – bolj ali manj stvarno – nesoglasja med državami, se torej počasi odpirajo in dovoljujejo turistom, da v vedno večjem številu spoznavajo bližnje države. Madžarska, Čehoslovaška, Poljska, vse to so države, ki jih mnogo preslabo poznamo, ki se nam zrcalijo skozi nekaj občasnih vesti v dnevnem časopisju in konec. Zvedav, novosti željan človek pa se s tem seveda ne more zadovoljiti. Radovednost je včasih le prevelika, zato si človek zaželi, da bi se na lastne oči prepričal, kako je pravzaprav v deželi, ki je tako blizu in obenem – tako daleč.

Razdalja od Ljubljane do Prage, med glavnima mestoma SR Slovenije in Češke je komaj dobrih 700 kilometrov, pa vendar nam je Praga poznana zgolj iz zgodovine in iz „ustnih“ vesti, ki bolj ali manj redno prihajajo iz ust čeških turistov, ki so na počitnicah v naši domovini. Iz njihovih pravzaprav manj kot iz ust naših državljanov, ki so že potovali v to državo, kajti ruska okupacija Češkoslovaške je bila kar se da natančna in popolna. Množična prestrašenost ljudi, ki so obsojeni na večno „sožitje“ s Sovjetsko zvezo (tako pravijo parole, ki jih je vsepovsod dovolj) je tako močna, da se jim še pri nas le stežka izvije kakšna beseda o svoji domovini.

POTOVANJE V ČSSR

Prvi dan naše poti je bil predvsem zelo naporen, kajti domenjeni smo bili, da je treba v prvem dnevu potovanja narediti veliko število kilometrov, se pravi prevoziti brez postanka razdaljo od Ljubljane do Prage. To nam je uspelo po dvanajsturni vožnji, ki je pa vseeno potekala z nekaj manjšimi „dodatki“, ki smo jih sicer predvidevali, pa prav nič želeli.

Izbrali smo si pot preko Ljubelja na Celovec in Leoben, do Linza in prišli na mednarodni mejni prehod Dol. Dvorište. No, dobro je da smo vedeli, da je to mednarodni mejni prehod, kajti na videz je dosti bolj podoben delčku Maginotove linije med Francijo in Nemčijo, kot pa neki bolj ali manj miroljubni stvari. Dobra cesta, ki se konča že nekaj kilometrov pred mejo in se spet nadaljuje na češki strani, se prekine z neprekosljivo organizirano vojaško stražo na obeh straneh skromne hišice, ki naj bi predstavljala povezavo med Avstrijo in Čehoslovaško. Seveda to na češki strani. Hiša, kjer so „spravljeni“ avstrijski cariniki, je čisto podobna normalni, ki smo jih vajeni. Najbolj me je začudilo, da sem bil sredi lepega sončnega dne edini šofer, ki si je drznil „naskočiti“ to trdnjavo. Po skoraj polurnem obotavljanju vojaka na češki strani so me le spustili v „nikogaršnje“ področje. No, začel se je pregled.

Pristopila sta dva prijazna carinika, zaslišal se je stavek, ki sem ga razumel kot povabilo za vstop v hišo, pa sem šel. Prva stvar, ki so jo izvedli med „operacijo“ Jugoslovan na poti v Češko, je bilo vprašanje, koliko denarja imam. No, ko so to izvedeli, so mi „predlagali“ naj zmenjam nemške marke v trdnejše češke krone. Bil sem zadosti naiven, da sem jim delno ustregel in pri tem zamenjal denar po kursu, ki je natanko še enkrat slabši od „črnega“ v Pragi.

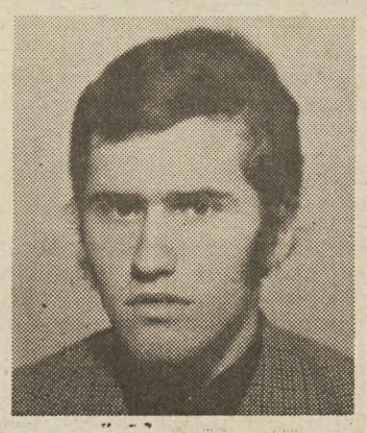

BOJANU PEČANU V SLOVO

Boleče je odjeknila med nami vest, da je v cvetu mladosti prenehalo biti srce našega dragega Bojana.

Poti ni več. Življenje – skrivnost, ki je nikoli ne moreš do konca spoznati. Kakor, da je bilo včeraj! Mladost, ambicije, prihodnost, hrepenenje in potem naenkrat kruto, nepovratno, nerazumljivo: tema in konec. Vse je končano, le bolečina ostaja.

Mi, ki smo ga poznali, ne moremo dojeti, da nas je za vedno zapustil mlad človek, dober delavec, prijatelj. Njegova življenjska pot je bila kratka, a sledovi ostanejo, ostanejo v nas, pri sodelavcih, prijateljih.

Sodelavci
TOZD–ORODJA

Vltava, reka, ki teče skozi Prago, je po zaslugi Bedricha Smetane postala znana po vsem svetu. Na sliki je eden izmed zares številnih mostov čez Vltavo. V ozadju mostu je veličastna grajska stavba Hradčani.

Razumljivo torej, da je bilo življenje na Češkem prvi dan zelo drago, čeprav še vedno ceneje kot pri nas. Kljub nevšečnostim pa smo uspeli pripeljati do Prage in izvedeti, da so vsi hoteli zasedeni. Spoznal sem veliko vljudnih receptorjev in receptork, ki so mi z očitno žalostjo v srcu pripovedovali, da je v Pragi veliko premalo hotelov, da bi lahko zadostili vsem potrebam. Verjel sem jim na besedo, pa vseeno je bilo treba nekje prespati. Izgleda, da se je po samem čudežu odprla soba v enem izmed mnogih hotelov v Pragi in da sva s kolegico dobila prenočišče. Žal samo za eno noč in še to z izdatnim pomežikovanjem na eno oko. (jaz ga nisem razumel). Naslednji dan je bila prva pot v turistično agencijo, ki naj bi poskrbela za prenočišče. Imel sem srečo, dobil sem naslov hiše, kjer oddajajo privatne sobe in bil tudi prijazno sprejet. Bili so torej izpolnjeni vsi pogoji, da si kot turisti začnemo ogledovati Prago.

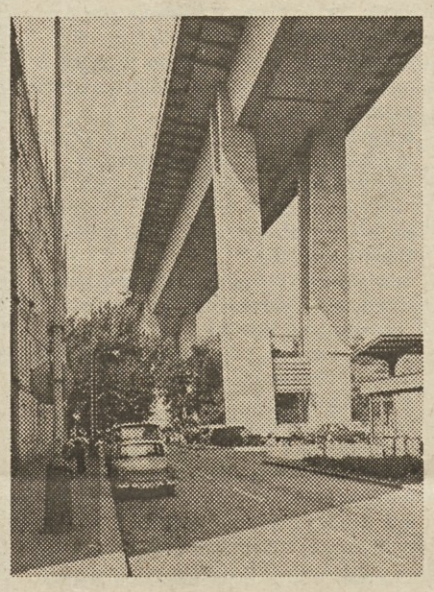

Problem cestne povezave so v Pragi rešili velikopotezno. Vpadnice so dvignili na 50 in več metrov visoke stebre.

SLOVENSKI TURISTI V PRAGI

Ob začetku 19. stoletja je Bernardo Bolzano naštel v Pragi 103 stolpe in proglasil mesto za kraj stotih stolpov. Razvoj je šel naprej, tako da področje Prage danes vsebuje že celih 500 stolpov, od katerih je najvišji stolp katedrale Sv. Vita, ki meri 99,3 metre, na vrhu pa je še lev iz češkega grba s tremi metri višine.

Praga ima trenutno približno milijon 140 tisoč prebivalcev, od katerih je več kot polovica zaposlenih in predstavljajo preko 10 odstotkov vseh industrijskih delavcev v Čehoslovaški. Značilnost Prage, ki obiskovalcu takoj pade v oči, so ulice. Trenutno so v Pragi samo dvoje: razkopane in tlakovane. Po tlakovanih veselo vozijo tramvaji in osebni avtomobili, na razkopanih pa gradijo podzemsko železnico. Strogo središče mesta Vaclavske namesti je popolnoma razkopano in če je verjeti obljubam planerjev, bo tako tudi ostalo skoraj do leta 1985, ko naj bi se po predvidevanjih zaključila gradnja več kot 90 kilometrov dolge podzemske železnice.

Milijonsko mesto ima tudi dvanajst šol s statusom univerze. Najstarejša je Karlova univerza, ki je bila ustanovljena leta 1348 in je hkrati tudi najstarejša univerza v centralni Evropi.

Center Prage je tudi dobesedno natlačen s spomeniki in zanimivostmi, saj šteje spisek kulturnih spomenikov kar 1.700 objektov.

Praga ne bi bila Praga, če obenem ne bi slovela po neštetih restavracijah, ki jih je kar 1.400. Skoraj vsaka od teh je atrakcija, saj so vse urejene domala tako, kakršne so bile pred več sto leti.

Nedvomno je najbolj znana restavracija „U Fleku“. Ogromen kompleks gostinskih sob z deset in več metrov visokimi obokanimi stropi, kjer se prepleta gotika z baročnimi elementi in kjer točijo nepozabno zdravilo – temno flekovski ležak. Pivo, kar ga tu stočijo, je zvarjeno v lastni pivovarni in ga ni moč kupiti nikjer drugje. V restavracijo sodi tudi velik gostilniški vrt, kjer ob večerih igra godba na pihala in se stočijo neznanske količine piva. Kljub dejstvu, da dobro raščen Pražan popije 20 do 30 pollitrskih vrčkov tega piva na dan in je temu primerno trebušast, pa vzdušje nikakor ni zastrupljeno s pijanskim prepevanjem in z vsemi dodatki, za katere navadno poskrbijo nekoliko preveč opiti državljani.

Atrakcija te restavracije je tudi kabaret, kjer je vsak večer večurni satirični program, ki pa ga turisti žal ne morejo razumeti, saj poteka predstava v češčini.

V grbu Prage je zapisano „Praha, matka mest“ in to verjetno drži, saj je v Evropi starejši od tega mesta le še Zurich. Vendar sem še vedno mnenja, da je Praga mnogo bolj privlačna od švicarskega mesta, ki le preveč diši po oderuških Švicarjih.

Turist, ki pride v Prago, izve, da je na Vltavi postavljenih kar 180 mostov. Najznamenitejši od vseh je nedvomno prastari Karlov most iz leta 1357. Od enega brega do drugega je kar 17 obokov, 516 metrov dolg in dobrih 9 metrov širok. Zgrajen je zelo masivno in zaprt za ves promet, razen za pešce. Ta most je bil v svojih šeststoletni zgodovini zaradi narasle Vltave petkrat poškodovan.

V Pragi so zastopani domala vsi umetniški stili, od predromanskega, gotskega, renesančnega, rokokoja, empira, do obdobja nove umetnosti in 20. stoletja. Prav to je za obiskovalca nemara še posebej zanimivo, saj je spisek iz vsakega obdobja precej dolg in ponuja nedvomno pošteno delo za tistega, ki bi si želel vse to ogledati, kaj šele opisati.

„Praha, matka mest“ kakor piše v grbu, nas je zelo prijazno sprejela, vendar je bila pred nami še pot na Poljsko, zato smo se pač morali odpraviti. Smer: Hradec Kralove, mejni prehod Nachod. Ironija usode, tisti Nachod namreč, kajti med potjo sem se uspel pošteno prehladiti, tako da je Nachod dobil še en nahod, ki sem ga prinesel s seboj. (ena redkih stvari, ki je na meji ni treba prijaviti). Mejni prehod, ki je zopet doživetje, da mu skoraj ni podobnega.

MEJNI PREHOD NACHOD

Z avtom sem pripeljal do zapornice z lepo oblečenim zdolgočasenim češkim vojakom, ki je vneto stražil mejni prehod pred divjim navalom turistov, ki hočejo na Poljsko. Res je, da sem bil takrat edini na meji, pa še tudi dolgo potem, ampak važen je namen. Po polurnem stanju pred spuščenimi zapornicami in grozečimi pogledi stražarja so me končno le spustili naprej v „nikogaršnji“ prostor. Noter sem odpeljal prežeč z velikanskim moralnim mačkom in „občudovanjem“ nikoli jasnih poti birokracije. Zopet pol ure čakanja, ko si je eden od mnogih carinikov in brhkih stokilogramskih carinic v mini krilih vzel nekaj minut dragocenega časa in ga posvetil meni. V neki čudni mešanici češkega in

Križni hodnik loretanskega samostana na Hradčanih, kjer je stalna razstava samostanskega zaklada prava paša za oči. Vrednost z dragulji obloženih nabožnih predmetov je neprecenljiva.

poljskega jezika sem končno uspel v slovenščini razumeti, predpogoj za potovanje na Poljsko – 5 dolarjev na dan na osebo, ki jih je potrebno zamenjati na meji v zlote. Bil sem nekoliko presenečen, kajti prej so me obvestili, da zahtevajo vsoto dvanajstih dolarjev dnevno, ki je menda minimum za preživetje v gostoljubni Poljski. Menjava je bila „dobra“, tako da me je minila vsa želja, da bi si sploh ogledal kraje, ki so znotraj poljske meje. Zopet dve uri čakanja na sam bogsiga vedi kaj, pa smo z dovoljenjem za tri dni bivanja razpenjeni od besa lahko zapeljali v „prijateljsko“ Poljsko.

(Konec prihodnjič)

Razstava del likovnih skupin Slovenije tudi v Kranju

V juliju je Združenje likovnih skupin Slovenije pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije pripravilo v avli ZP ISKRA na Trgu revolucije v Ljubljani tretjo predstavitev likovnih del svojih članov. Na razstavi je bilo zastopanih 114 del prav tolikšnega števila avtorjev iz 22 skupin, ki delujejo na področju Slovenije.

Omenjena prezentacija amaterskih likovnih dosežkov je največja prireditev te vrste pri nas in ima potujoč značaj. Razstava bo od 5. avgusta do 8. septembra odprta v galerijskih prostorih v Prešernovi in Mestni hiši v Kranju. Tako se tudi Kranj, čeprav zaradi omejenih prostorskih možnosti v nekoliko zmanjšanem obsegu, seznanja z rezultati danes že močno razvejanih amaterskih likovnih prizadevanj na Slovenskem.

„Stilni značaj razstavljenih del je razpet med realizmom in manj pogostim, večkrat poetično obarvanim ekspresionizmom. Precejšnje število avtorjev se posebno pri uporabi barve poslužuje pridobitev poimpresionističnega pa tudi fauvističnega slikarstva. Nekateri likovniki uspešno sledijo poti novega realizma, ki pomeni v primerjavi z že nekoliko obrabljenimi prijemi „klasičnih" realističnih tokov prijetno spremembo.

Razstava v Kranju nam nudi zanimiv pregled nad razsežnostjo in raznolikostjo amaterskega likovnega snovanja, ki bolj ali manj sledi tokovom profesionalne umetnosti, pri čemer izbira take, ki najbolj odgovarjajo izpovedni moči, oziroma intelektualni zmogljivosti posameznega ustvarjalca. Iskanje in oblikovanje novega izvirnega stilnega izraza praviloma ne sodi v okvir običajnih amaterskih prizadevanj. Kadar se soočamo s takšnimi primeri oziroma deli, katerih nosilec je navadno posameznik z dovolj obsežnim tehničnim znanjem in dovolj razvito ustvarjalno kulturo, ne moremo več govoriti samo o amaterskem, temveč predvsem o umetniško zrelem likovniku.

Pri vseh stremljenjih in načrtih za dvig likovne kulture pa vendarle ne smemo pozabiti, da likovna umetnost skupaj z ostalimi vrstami umetniškega izražanja danes ne služi samo zadovoljevanju človekovih estetskih potreb, temveč postaja v vedno večji meri del človekovega bogatenja, njegovega doživljanja in razmišljanja, postaja tako nepogrešljiv del našega življenja in s tem pomemben sociološki in psihološki dejavnik v naši družbi. Tudi s tega vidika je treba gledati na sedanji razvoj likovnega življenja pri nas, katerega svojevrsten in zanimiv odmev predstavlja prav letošnja razstava amaterskih likovnih skupin," je zapisal kranjski likovni kritik dr. Cene Avguštin.

A. Boc

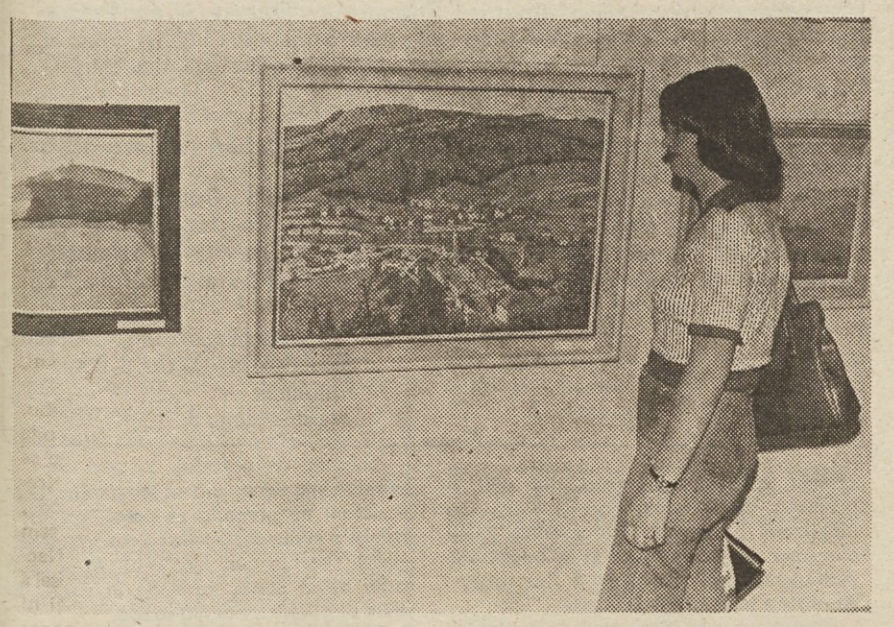

HOCHSTADL – POT PRIJATELJSTVA

Planinska sekcija ISKRE Elektromehanika Kranj organizira v soboto in nedeljo, 20. in 21. avgusta 1977 planinski izlet na vrh s „Poti prijateljstva" – HOCHSTADL (Vzhodna Tirolska). Vodil bo Brane Jaklič. Prijave in vplačila (50 din za vožnjo) sprejema Volga Pajk, tajništvo ERO, tel. 2822 do vključno srede, 17. avgusta. Točnejše informacije bodo objavljene v Planinskem informatorju.

Vabljeni!

Prebrali smo za vas

Zdaj ni nobenega dvoma več: vodja znamenitega Rdečega orkestra, sovjetske obveščevalne mreže v Belgiji in Franciji med vojno, Leopold Trepper, je osebno spregovoril v svojih spominih pod naslovom „Velika igra".

Vsi imamo še vedno v spominu sijajno napisano delo Francoza Gillesa Perraulta pod naslovom „Rdeči orkester", v katerem je avtor pisateljsko odlično in dokumentarno objektivno povedal zgodbo o Rdečem orkestru, vendar tudi on še zdaleč ni vedel niti poznal vsega. In zdaj je spregovoril sam vodja te obveščevalne mreže, ki je sicer prav Perraultu priznal morda najobjektivnejše in najbolje napisano delo o njegovi obveščevalni mreži, vendar je s svojimi spomini vsekakor to delo dopolnil in razširil ter tako zaključil zagotovo nadvse zanimivo, izredno pomembno in spretno organizirano delo sovjetske obveščevalne službe na zahodu med vojno.

Vendar pa je Trepperjeva knjiga še mnogo več kot le zgolj zgodba o delu in življenju, dogodivščinah in akcijah Rdečega orkestra. To je pretresljiva, že po svoji resnični fakturi napeta in tragična življenjska pot poljskega Žida, ki v zgodnji mladosti najde svoj ideal v komunizmu in Sovjetski zvezi. Zato v prvem delu knjige pod naslovom Doba učenja pripoveduje Trepper o nekem času v Evropi po prvi svetovni vojni, ki ga je obeleževala zmaga oktobrske revolucije na eni strani, na drugi pa vsa kritičnost in težavnost življenja in položaja v Evropi med dvema vojnama, v kateri je prav fašizem v Nemčiji in Italiji napovedoval drugo, še hujšo vojno. Zato odločitev mladega židovskega komunista-proletarca Trepperja, da se aktivno vključi v sovjetsko obveščevalno službo ni niti presenetljiva, niti nekaj nenavadnega.

V drugem, najobsežnejšem delu svojih spominov Trepper dokumentirano in napeto pripoveduje o Rdečem orkestru, njegovem boju, porazih in zmagah, dočim tretji del pod naslovom Vrnitev govori o vseh težavah in peripetijah, ki jih je pod Stalinom imel po vojni Trepper sam, ko je moral v „zahvalo" presedeti vrsto let v stalinskih zaporih in se boriti za svojo rehabilitacijo ter priznanje za vse, kar je bil velikega in drznega storil med vojno.

Tako je Trepperjeva knjiga ponovno živ in zanimiv, po svoje tragičen, a vendar neuklonljiv del naše nedavne zgodovine, tiste zgodovine, ki je morda najmanj vidna in opazna, a vendar prav tako pomembna in usodna – zgodovine obveščevalnega dela med vojno, ki je ogromno pripomoglo k zmagi nad fašizmom, rešilo nešteto življenj in ostalo več ali manj v tajnosti in anonimnosti, kar je usoda vseh obveščevalcev.

V dodatku knjige najdemo dalje še vrsto dokumentarnih fotografij in fotokopij, oziroma navedb vrste dokumentov, ki po svoje odlično in prepričljivo ilustrirajo in dopolnjujejo Trepperjevo pripoved, ki jo je vsekakor treba prebrati in ki se tudi že sama po sebi bere napeto in z zanimanjem, kajti življenje samo je, tudi v primeru Trepperja, napisalo eno od svojih najneverjetnejših, a do pičice resničnih zgodb.

Veliko igro je prevedel France Šušteršič, izdala založba Borec v Ljubljani, opremila in notranje uredila pa jo je Jelka Novak.

D. Ž.

Vodomet poletnih vtisov

Seveda si človek ne more kaj, da sem in tja ne bi prisluhnil poletnim komentarjem za tem in onim vogalom. Čeprav resni učbeniki novinarstva takšne vire informacij resno odsvetujejo kot tendenciozne, nevarne, izkrivljene ipd., pa smo se mi le zakadili v čisto določeno smer. Javno mnenje je le javno mnenje in – saj poznate tisto ... „Več glav več ve ..."

No in smo izvedeli tudi mi:

da če bomo takole intenzivno in kontinuirano pili jutranje, dopoldanske in ne vem kakšne še, kavice kljub nedavnim utemeljenim podražitvam tega družbeno pomembnega dejavnika integracije miselnih tokov posameznikov v asociacijo združenega dela (beri: pitja kave, da ne bi kdo po naključju pomislil na kakšno opravljanje), da, tovariši, potem bomo tudi mi morali začeti razmišljati o ustanovitvi ustrezne interesne skupnosti. Ima kdo kakšen konkretnejši predlog?

da so cene sadju in zelenjavi v posameznih slovenskih občinah podobne gugalnicam: malo gori, malo doli, malo naokoli, potrošnik, ti pa mirno plačuj, če se ti v poletni vročini ne da razmišljati o tem, kje te (najbolj) vlečejo za nos – in denarnico ...

da delovno ljudstvo Iskre pridno nabira moči za jesensko sezono, ko bo na vse pretege uresničevalo določila zakona o združenem delu in se ne bo ustrašilo nobenih ovir na poti do svetlih ciljev (tako vsaj zagotavlja)

da poleg poletnih kulturnih prireditev v Križankah obstajajo tudi nekulturne – na naših cestah. Samoprispevek za izgradnjo in izboljšanje cestnega omrežja v SRS nekako ne pride do prave veljave. Vodostaj domačih prometnih rek narašča z dotokom tujih naplavin, ki hkrati poskrbijo še za kakšen obcesten souvenir v konzervni izvedbi.

Ti delovni človek pa imaš pri vsem tem še priložnost za jutranji trimček, da prideš pravočasno v službo ...

vir

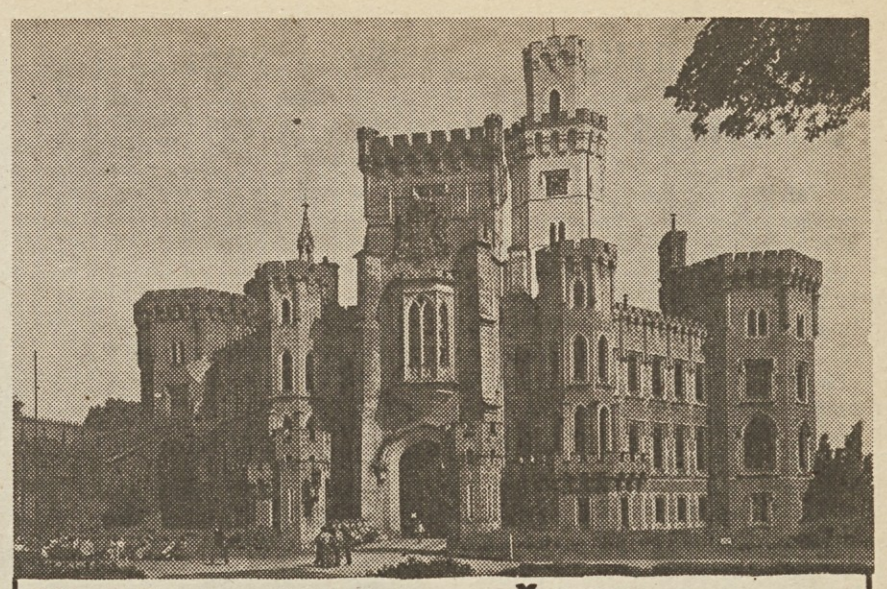

Petdnevni izlet v ČSSR

Počitniška skupnost ISKRA pripravlja izlet v ČSSR od 24. 9. do 29. 9. 1977

Odhod iz Ljubljane bo 24. 9. ob 3. uri zjutraj s Trga osvoboditve, iz Kranja pa ob 3,30 izpred hotela Creina.

1. dan

Vožnja bo trajala ves dan, med potjo se bomo le za kratek čas ustavili na Dunaju. Zvečer nas čaka sprejem in večerja v Blanskem. Prespali bomo v Brnu na Moravskem.

2. dan

Dopoldne si bomo ogledali Brno, ki je pomembno univerzitetno, trgovsko in industrijsko središče. Nad mestom se dviga mogočen grad iz avstroogrske dobe. Ogledali si bomo tudi mestece Blansko, ki je sicer izrazito industrijsko vendar ima zanimivo umetnostno galerijo. Po kosilu bomo poklepetali z našimi gostitelji, nato pa se bomo odpeljali naprej v Prago, kjer bomo tudi prenočili.

3. dan

Dopoldne se bomo odpeljali na krožno vožnjo po Pragi. Ker si bomo večino tako ogledali lahko samo od daleč, bo popoldne prost in si bo vsak lahko po lastni izbiri ogledoval spomenike. Praga je prava zakladnica gotskih in baročnih palač in cerkva. Mesto je bilo že za časa Karla IV. in njegovega sina Vaclava v 14. stoletju pomembno umetnostno in univerzitetno središče. Ponovni razcvet je mesto doživelo v 18. stoletju in to značilnost ohranilo do danes.

Reka Vltava deli mesto na dva dela. Na levem bregu se razprostirajo Hradčani – nekdanja kraljeva palača. Še danes je to rezidenca predsednika republike. V Hradčanih je Narodna galerija, ki hrani številna platna zahodnoevropskih mojstrov. Tu je cerkev sv. Vida s kraljevskimi grobnicami in ohranjenimi portreti članov kraljeve družine. Zunanjost Hradčanov je v letih 1920–1938 urejal tudi naš arhitekt Jože Plečnik. Pod Hradčani se razprostira Mala strana – stari del mesta z značilnimi ozkimi ulicami in Nikolajevo cerkvijo. Značilen Karlov most, okrašen z baročnimi kipi, nas popelje na desni breg Vltave, kjer se širi Staro mesto, Prašna brana i Višegrad.

Med potepanjem po mestu pa ne bomo pozabili na Švejka in si bomo tudi mi potešili žejo pri Fleku ali U Kaliha.

4. dan

Po zajtrku se bomo odpeljali proti severozahodu v znamenito zdravilišče Karlovy Vary. Leta 1958 je zdravilišče slavilo 600-letnico obstoja. Med znanimi obiskovalci tega zdravilišča je tudi ruski car Peter Veliki, Goethe, Schiller, Beethoven, Chopin in tudi Karel Marx. Mesto ima še danes izrazito avstroogrsko podobo. Po kosilu si bomo ogledali še eno zdravilišče – Marianske Lazne.

Ta dan si bomo ogledali še Plzen. kjer bomo tudi prenočili.

5. dan

Zgodaj zjutraj bomo nadaljevali pot proti avstrijsko-češki meji in si na poti ogledali še grad Hluboka. Naš zadnji postanek na Češkem bodo Ceske Budejovice. Po kosilu se bomo odpeljali proti meji v Dolni Dvorište in preko Linza in Visokih tur proti Ljubljani. V Ljubljano bomo prišli v poznih večernih urah.

Cena izleta je 1.900,00 din. Prvi obrok 1.000,00 plačate pri prijavi, drugi obrok pa do 31. oktobra.

Prijavite se lahko v Počitniški skupnosti ISKRA, Trg revolucije 3, telefon 324-765.

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti
našega dragega

BOJANA PEČANA

se zahvaljujemo kolektivu TOZD ISKRA – Orodjarna, Ljubljana, Stegne 13, za podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Pečanovi in Vida.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
mojega dragega očeta

PETRA KOŠIRJA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem Iskre v TOZD Števci za izraze sožalja, darovani venec in denarno pomoč

žalujoča hčerka Dora Pagon

ZAHVALA

ob boleči izgubi moje drage mame

FRANČIŠKE STERDIN

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem ISKRE TOZD INŽENIRINGI za podarjeno cvetje, izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti

hči Francka ZIDAR

Kaj je ISOKS-varistor?

Želimo vam predstaviti zelen košček keramike, ki si je izredno hitro utrl pot med elektronske sestavne dele in trdno zasedel svoje mesto v telefonskih centralah, telefonih, televizijskih in radijskih aparatih, v pralnih strojih in drugje.

To je napetostno odvisni upornik – VDR, imenovan tudi varistor. Postal je spremljevalec polprevodnikov v elektronskih in električnih vezjih. S čim si je zaslužil tako mesto? Pomembna lastnost te keramike je, da se ji upornost spreminja z napetostjo. Pri določeni napetosti, ki jo imenujemo napetostni prag, se iz izolatorja spremeni v prevodnik. S to lastnostjo varistorja so dobili načrtovalci vezij v roke poceni in zanesljiv način za zaščito polprevodnikov pred poškodbami zaradi napetostnih sunkov in za preprečevanje iskrenja na kontaktih. To pomeni, da telefonov, televizorjev ali radioaparatov z vgrajenimi varistorji strela ne bo pokvarila, da je tiristor v pralnem stroju zaščiten pred sunki napetosti, ki nastanejo pri vključitvi motorja ali da se kontakti v avtomatskih telefonskih centralah ne obrabljajo.

Kot keramična elektronska komponenta je varistor dobil pred dvema letoma svoje mesto tudi v raziskovalnem programu odseka za keramiko IJS. V laboratoriju smo zmešali določene kovinske okside in jih oblikovali v okrogle ploščice. Te smo žgali pri pravi temperaturi ravno dovolj dolgo in dobili varistor, ki je imel enako dobre električne lastnosti kot tisti na tržišču.

Postopek za izdelavo smo patentirali in ga ponudili Tovarni v Iskri, ki je sklenila pogodbo o prenosu znanja in ga je uvrstila v svoj proizvodni program. Letos je zagledal luč sveta prvi iz serije varistorjev s trgovskim imenom ISOKS-V90. To je varistor z napetostnim pragom 90 V, ki se uporablja v avtomatskih telefonskih centralah. Ime, ki ščiti izdelek, smo predlagali mi: Iskra Stefan OKSidni Varistor.

V laboratoriju pa teče razvoj keramike za varistorje naprej. Varistor za 300 V je tik pred vpeljevanjem v proizvodnjo. V kratkem času mu bo sledil varistor za 50 V. Tako se je Iskra s pomočjo domačega razvoja dokaj hitro uvrstila med svetovne proizvajalce varistorjev.

Ljuba Trontelj

Nekaj hrupa v kampu »Mir«

Žal je v Iskri že tako, da ni kaj preveč priporočljivo kritizirati, če pa si ta luksuz že dovoliš, ti zabrusijo, da tvoja kritika ne pelje k razčiščevanju in odpravljanju problemov, pač pa še bolj buri duhove. V to, ali so naslednje vrstice konstruktivna kritika ali „brezvezni“ kriticizem, pa presodite sami. K stvari. Prizorišče: Iskrin kamp Mir na Dugem otoku v prvi polovici julija.

Ponavadi je med celino in otoki – morje. In to morje je bilo letos za marsikaterega dopusta željnega Iskraša, skoraj bi lahko rekel, nepremostljiva ovira. Vsa reč se začne že prej – pri parkiranju avtomobila. Če ga slučajno ne boste parkirali na dvorišču ali vrtu ladijskega prevoznika Krsta Filipa v Sukošanu, vas bo barba, po grožnji njegove žene Marice, le s težkim srcem sprejel na krov barke; nekaterim sta celo zagrozila, da jih prihodnje leto na Dugi otok ne bosta več peljala.

Drug takšen problem pa lahko človeku zagodejo že kar v Počitniški skupnosti v Ljubljani. Na Dugi otok pošiljajo Iskrine dopustnike – vsaj tako zgleda, kot jim pač „paše“; upal bi si reči – neorganizirano: enkrat enega, drugič štirideset. Vsaj po mojem mnenju je problem v tem, da 120 tisoč starih dinarjev, kolikor stane prevoz od Sukošana na Dugi otok in nazaj, niso majhni denarji. Tako se je zgodilo, da je 3. ali 4. julija Krsto peljal le 2 osebi in enega otroka in je torej stal prevoz „na glavo“ lepih 60 starih jurjev. Krsto in Marica pa si maneta roke: kšeft je kšeft.

O tem, da boste morali za prevoz ali bolje rečeno za privez čolna, če ga seveda imate, h Krstovi barki, doplačati razen lastnega prevoza še nadaljnjih 60 dinarjev, ne bi govoril.

Tako. Pripeljali smo se v kamp Mir. Mnogi, ki so tamkaj že letovali, priznavajo, da imajo kar domotožje – željo po vrnitvi v to oazo dalmatinskega kamenja.

In spet topel sprejem. In Mile in Ivo, pa prijazen oskrbnik, pa kuharice in dopustniki, ki te pridejo pozdravit. Prihod ladje je v kampu Mir svojevrstno doživetje.

In spet smo pri bodicah. Ne razumem, zakaj nihče ne odstrani – mehansko ali kemijsko – plejade morskih ježkov v lepem kopališču – pristanišču pred Iskrinim kampom. Iskraši so zaradi tega prisiljeni iskati primeren prostor za kopanje ali na (umazanem) jezeru ali pa sto in več metrov daleč od kampa. Mirnega srca lahko trdim naslednje: za marsikaj so v kampu poskrbeli, na tisto najpomembnejše, kar pričakuje človek od letovanja, torej kopanje, pa so v Miru pozabili. Srečo imajo tisti, ki imajo s seboj čolniček, in se lahko odpeljejo v lov za lepšimi plažami.

Kopanje v zalivu pred kampom pa ne ovirajo samo ježki. Vsak dan vrže sidro pred Iskrinim kampom in bližnjo Mardešićevo restavracijo najmanj pet turističnih potniških ladij z več kot 100 ogleda lepot željnimi tujimi turisti. In ker na Kornatskih otokih, razen ene manjše, ni nobenih gostiln, jih pač pripeljejo v kamp Mir. Uboge Nemce nato „gonijo“ na ogled že omenjenega jezera, pa strmo v morje padajočih pečin Dugega otoka, na koncu pa jih kot ovčice zberejo v restavraciji Mardešič in „pogostijo“ z leto dni starimi japonskimi skušami, „dalmatinskim“ vinom (verjetno bi bilo bolje, če bi dal vino med narekovaja), kareji in še s čim drugim. „Zahlen sie, bitte: štirideset hiljada starih dinara za amo, tamo i marendu!“

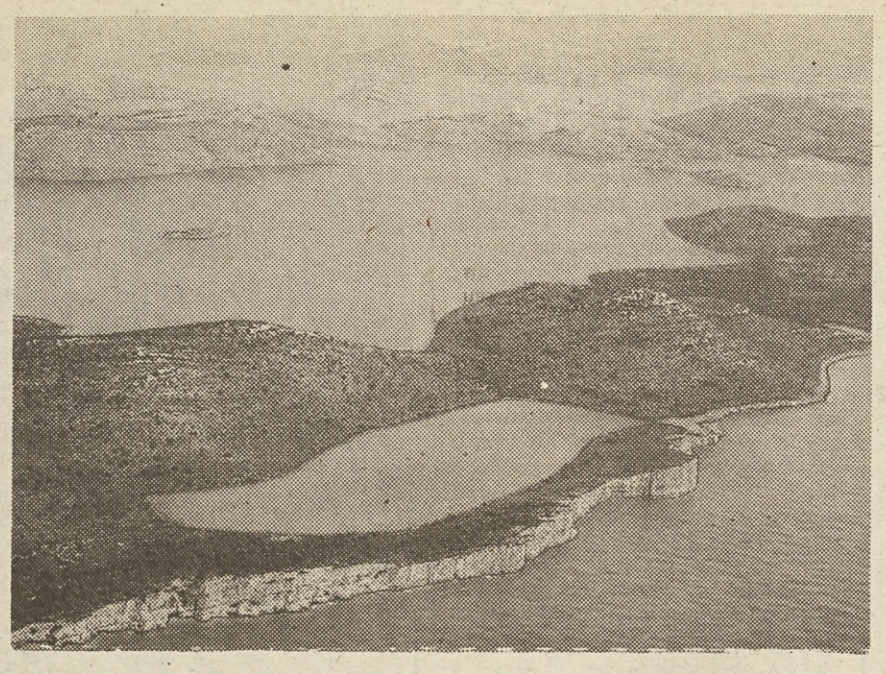

Letalski posnetek Kornatskega otočja.

Pri vsem tem „ferkerju“ si drznem predlagati, da bi kamp Mir počasi prekrstili v kamp Hrup.

Bralca opozarjam, da so to le zgolj moja opažanja in da morda drugi dopustniki teh bodic niso doživeli ali opazili. Ker pa vas verjetno v teh vročih avgustovskih dneh tudi že nekoliko dolgočasim, naj tistih nekaj „mojih“ preostalih bodic naštejem bolj hitro. Kako je možno, da stane steklenica piva v ISKRINEM kampu Mir 9 dinarjev, v komercialni gostilni Mare na Kornatih, ki hkrati nima nobene konkurence, pa je le 1 dinar dražja? Zakaj morajo uboge kuharice delati v „savni“, ko je celo dežurni zdravnik v kampu predlagal, da naj njihove slike obesijo na steno, kuhinje, če bodo to sezono preživele? Zakaj v kampu Mir ni moč dobiti nobenega sadja? Zakaj za Iskrine dopustnike, ki nimajo lastnih čolnov, nihče ne organizira ogleda Kornatov? Itd.

Mnogo teh „zakajev“ bi lahko še napisal, kljub temu pa moram zapisati tudi to, da tako prijetnega dopusta nisem imel še nikoli. Torej, prihodnje leto spet na Dugi otok, toda upam – brez „bodic“.

Lado D.

Razpis IV. turističnega avtorallya Iskra 1977

Pogoji za prijavo:

1. Na avtorally-u Iskra lahko sodelujejo vsa vozila, ki so kot turistični avtomobili homoligirani v kategorije „A“ v smislu določil mednarodnega pravilnika FIA, športnega pravilnika AMZJ in tega pravilnika:
   – razred I. avtomobili do 785 ccm
   – razred II. avtomobili od 785 do 1150 ccm
   – razred III. avtomobili nad 1150 ccm
2. Zaradi minimalnih predpisanih povprečnih hitrosti in določil, da poteka celotno tekmovanje v pogojih rednega prometa in v skladu s cestno prometnimi predpisi, priporoča prireditelj zavarovanje vozil za tekmovanje.
3. Pravico do tekmovanja imajo vsi, ki so zaposleni v delovnih organizacijah ISKRA in imajo ustrezno vozniško dovoljenje. Posadko vozila sestavljata dve osebi, voznik in sovoznik (tekmovalni par). Za sovoznika ni nujno, da je član ISKRE. Vsaka delovna organizacija ISKRE lahko prijavi neomejeno število tekmovalcev z naslednjimi podatki:
   – ime in priimek tekmovalnega para
   – registrska številka
   – kubatura, firma proizvajalca vozila
   – razred v katerem tekmuje
   Prijavo potrdi personalna služba
   Najboljši v posameznem tekmovalnem razredu dobijo kolajne, zmagovalne ekipe TOZD pa prejmejo plakete, vsi udeleženci tekmovanja pa imajo pravico do nagradnega žrebanja, prav tako pa vsi tekmovalci prejmejo spominske majice.
4. Start letošnjega turističnega avtorallya Iskra bo 10. septembra 1977 ob 8,00 uri izpred TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk. Od 7. ure dalje bodo tehnični pregledi na istem mestu.
   Proga bo potekala od tovarne v Žužemberku, Soteske, Straže, Prečne, Bršlina, Novega mesta, Gotne vasi preko Gorjancev, Jugorja, Semiča, Črnomlja, Primostka, Metlike, preko Gorjancev, Novega mesta (IMV), Šentjerneja (Iskra), kjer bo končni cilj.

Proga bo dolga približno 150 km.

Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ter nagrad bo v ISKRA IEZE, TOZD UPORI Šentjernej uro po končanem tekmovanju.

Pravilnik IV. turističnega avtorallya bo pravočasno poslan vsem referentom po delovnih organizacijah.

Zadnji rok za prijavo tekmovalnih parov je 26. avgust 1977 na naslov: Komisija za šport in rekreacijo pri KOOOS SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3, telefon 324-765.

Komisija za šport in rekreacijo
pri KOOOS SOZD ISKRA
Ljubljana
Trg revolucije 3

PROMETNI KOTIČEK

Neizkoriščen prostor v križišču

Gostota prometa v večjih mestih silno narašča, zato so zastoji, predvsem v najbolj prometnih križiščih, vedno hujši. Slabe navade voznikov iz časov, ko je bil promet redkejši, očitno zmanjšuje prepustnost križišč in povzročajo zastoje v prometu. Neizkoriščen prostor v križišču nastane prav zaradi nepravilnega ravnanja voznikov pri zavijanju v levo. Neizkoriščenemu prostoru, ki se nanaša na križišča s semaforjem in brez njega, s prednostno cesto, ter cest enake veljavnosti, bomo posvetili več pozornosti. Za ilustracijo si oglejmo sliko 1.

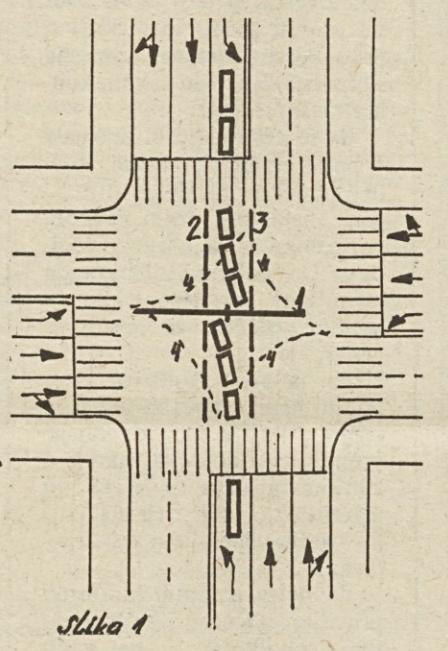

Slika 1

Voznik, ki namerava zaviti v križišču v levo, se mora na zadostni razdalji razvrstiti in postaviti z vozilom na razvrstilni pas (prometni pas) za zavijanje v levo. V počasni vožnji po njem mora usmeriti pozornost na dve prometni situaciji v križišču, ki se izmenično hitro menjavata. Prva nastane takrat, kadar promet iz nasprotne smeri teče. Če iz nasprotne smeri ne teče promet, je zavijanje dokaj enostavno. Voznik se s počasno vožnjo po razvrstilnem pasu za zavijanje v levo, približuje križišču. Ko pride vanj, vozi ob zarisanem ali zamišljenem loku, ki veže sredine obeh bočnih cest (prekinjena črta, ki je na skici 1 označena s številko 4). Zavijanje konča tako, da zavozi na prometni pas ob srednji črti, ali pa ob sami srednji črti, če ni zaznamovanega prometnega pasu.

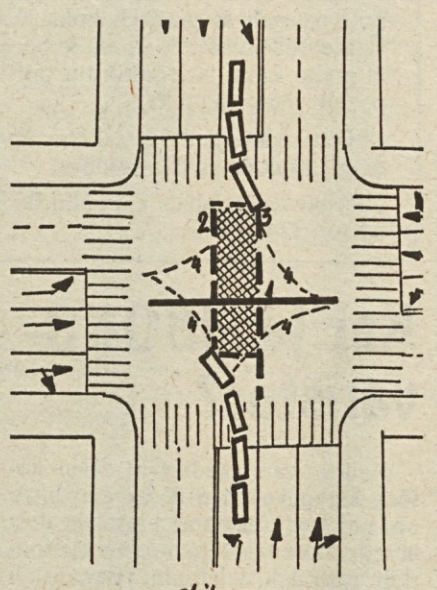

Slika 2

Ko iz nasprotne smeri teče promet, je situacija povsem drugačna. Hitrost vožnje po razvrstilnem pasu za zavijanjem v levo mora še bolj zmanjšati in voziti s takoimenovano „polževo“ vožnjo. V križišče se mora premakniti dovolj „globoko“, to se pravi priti z vozilom do njegove sredine.

Kako voznik poišče sredino če ve, da obstojijo različni tipi in oblike križišč? Čeprav vprašanje izgleda težko, je odgovor nanj enostaven. V času ko s „polževo“ vožnjo pelje proti sredini križišča, za hip pogleda na levo bočno cesto, približno ugotovi njeno širino, na podlagi tega pa sredino. Ta postopek je lažji samo takrat, ko je sredina leve bočne ceste zaznamovana s polno belo črto (lahko sta tudi dve polni beli črti). Do sredine križišča zapelje tako, da sprednji del vozila poravna z namišljeno črto, ki je podaljšek srednje (zaznamovane ali nezaznamovane) črte na levi bočni cesti, v katero zavija. Na skici 1 je ta črta označena s številko 1, v nobenem križišču pa ni vrisana. Voznik se ustavi pri tej črti in čaka na prosto pot iz nasprotne smeri. Istočasno mora opazovati pešce in kolesarje, ki prečkajo levo bočno cesto, ker imajo v danem hipu prosto pot in prednost. Če ena od teh dveh strani ni prosta, mora voznik čakati, saj ima lahko v nasprotnem primeru težave. Na primer: če promet iz nasprotne smeri ne teče, pešci in kolesarji pa prečkajo levo bočno cesto, bo voznik prišel do prehoda za pešce in ustavil. V tem primeru bo ustavljeno vozilo oviralo vozila, ki se v tem hipu utegnejo pojaviti iz nasprotne smeri. Zato mora kombinirati situaciji na eni in drugi strani in začeti s zavijanjem samo takrat, kadar sta obe prosti.

Zakaj voznik mora zavoziti „globoko“ do sredine križišča? Prav zato, da se lahko vanj postavi čim več avtomobilov in se tako prostor čim bolj izkoristi, ter da gre pri rumeni luči skozi križišče čim večje število avtomobilov. To pomeni, da križišče dobi čim večjo propustno moč. Ko pride voznik do sredine, mora paziti, da vozila ne postavi preveč v levo, ker bi na ta način oviral promet iz nasprotne smeri. Na sliki je razvidno, da se lahko postavi v levo do namišljene prekinjene črte številka 2 (za eno smer zavijanja v levo) in do namišljene prekinjene črte številka 3 (za drugo, nasprotno smer zavijanja v levo).

Omenjeni namišljeni črti sta podaljšek črt, ki ločujeta razvrstilne pasove za zavijanje v levo in vožnjo naravnost, na vozišču za promet iz nasprotne smeri. S takšnim postavljanjem v križišču omogočajo vozniki maksimalno izkoriščanje prostora in hitrejši promet v smeri zavijanja v levo. Če mora prvi voznik razmišljati, kje se bo ustavil v križišču, potem mora zadnji voznik razmišljati, če bo zanj še dovolj prostora v njem. Na prehodu za pešce in na kolesarski stezi se namreč ne sme ustavljati. Če je ves prostor v križišču zaseden, se mora zadnji voznik ustaviti pred prehodom za pešce, kljub temu da ima zeleno luč na semaforju. Če bi se ustavil na prehodu za pešce, pri spremembi svetlobnega znaka ne more zapeljati naprej. Ostal bi tam, kjer je bil, in bi na ta način oviral pešce, kolesarje in vozila, ki lahko pripeljejo z bočnih vozišč.

Sedaj poglejmo, kako zaradi nepravilnega ravnanja voznikov, nastane neizkoriščen prostor v križišču. Na sliki 2 je ta prostor označen šrafirano. Prvi vozniki iz ene in druge kolone so se „plitvo“ ustavili v križišču in preveč v levo stran. Zadnji vozniki so se ustavili na prehodu za pešce in na kolesarski stezi. To so napake, ki jih gledamo vsak dan in s katerimi imajo miličniki veliko dela. Zato vedno glejmo, da se pravilno postavimo v križišču in s tem omogočimo čim hitrejši promet, posebno ko so v vprašanju dolge kolone za zavijanje v levo.

–VEK–

Ugodne počitnice v posezoni

Vsem delavcem ISKRE, ki še želijo izkoristiti svoj dopust na morju, priporočamo Dugi otok, Poreč ali prikolice v Runkah. Tudi cene v posezoni so nižje in tako dosegljive tudi plitvejšemu žepu.

Runke so naselje hišic na kolesih v senčnatem borovem gozdičku. Prikolice so blizu morja. V vsaki prikolici je najnujnejša gospodinjska oprema in plinski štedilnik tako, da si lahko sami kuhate, seveda je v prikolicah tudi posteljnina. V naselju je trgovina, so športna igrišča – za tenis, mini golf, balinanje. V naselju je tudi restavracija, kjer lahko vzamete polni penzion.

Cene:

od 9. do 19. 8.	50,00 na ležišče
od 19. 8. do 18. 9.	30,00 na ležišče

V Iskrinem domu v Poreču je še nekaj možnosti v zadnjih terminih in sicer od 3. 9. do 10. 9., ko velja že posezonska cena.

Tudi na Dugem otoku je konec avgusta in v septembru še nekaj možnosti.

ISKRA ELEKTROMEHANIKA KRANJ
MONTAŽNO SERVISNA ORGANIZACIJA LJUBLJANA
Medvedova 28

o b j a v l j a

prosta delovna mesta:

1. **VODJA INŽENIRING OBJEKTA**
   za montažo, usmerjanje in vključevanje v promet telekomunikacijskih naprav s področja VF telefonije, telegrafije in usmerjenih zvez.

Pogoji:
a) višješolska izobrazba elektrostroke in najmanj 6 let delovnih izkušenj ali srednješolska izobrazba elektrostroke in najmanj 8 let del. izkušenj na področju VF telefonije
b) vsaj pasivno znanje angleščine

2. **2 MONTAŽNA TEHNIKA**
   za VF naprave

Pogoji:
srednješolska izobrazba – elektro š.t. in 1 leto delovnih izkušenj na področju prenosne tehnike

Delavci združujejo svoje delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poseben pogoj je uspešno opravljeno poskusno delo, ki bo trajalo 3 mesece.
Prijave s kratkim življenjepisom pošljite na naslov: ISKRA Montažno servisna organizacija Ljubljana, Medvedova 28, v 15 dneh po objavi.

Odbor za medsebojna razmerja
ISKRA–IEZE TOZD Tovarna specialnih elementov in materialov – SEM
Ljubljana, Tržaška 2

objavlja prosto delovno mesto
A D M I N I S T R A T O R
v pripravi dela TOZD

POGOJI:
– administrativna šola
– dobro znanje strojepisja
– vsaj 1 leto delovnih izkušenj
Osebni dohodki od 4.200 din dalje.

Vabimo interesente, da pošljejo ponudbe v roku 10 dni na naslov: Kadrovska služba TOZD SEM Ljubljana, Tržaška 2